9106 LKA

mokslas menas literatūra

DRAUGAS

ANTROJI DALIS / 1974 METAI

BIRŽELIO MĖN. 1 D. / JUNE 1, 1974

PART TWO — Nr. 127 (22)

Šiame numery

Poezijos pavasaris Chicagoje.
Pavasario tema mūsų poetų eilėraščiuos.
Nesibaidykim mikrofonų.
Dr. G. Valančiaus dialogas su taip ir kitaip galvojančiais.
Įspūdžiai ir pastabos po baltiškųjų studijų konferencijos.
Jono Aisčio žodžio muzika New Havene.

Kertinė paraštė

Nesibaidykim mikrofonų

Be abejo, gyvename mikrofonų, garsiakalbių ir visokių elektroninių įtaisų laikmetį. Elektronika yra naudinga, tol, kol ja naudojamasi protingai ir moraliai. Juk niekas nepritars begėdiškam išdaigautojui, slaptai pakišusiam rekordavimo aparatą po stalu, kad būtų įamžintos draugiškos vaišės su visais anekdotais ir ponių kikenimais.

Šiandien kultūrinėje veikloje garsiakalbiai ir mikrofonai tapo būtinybe. Kalbėtojai ar dainininkai be mikrofono nedrįsta net išsižioti. O išpaikę klausytojai be garsiakalbio tiesiog tingi klausytis. Mikrofonus matome ir mūsų renginių salėsė gražiai pastatytus prie kalbėtojo pulto. Palubėje, žiūrėk, įmontuoti keli garsiakalbiai. Kur nors prie scenos padėta garsų stiprinimo aparatūra. Ant grindų vingiuoja reikšmingi laidai. Žodžiu, ir mes, taip sakant, žengiame į priekį su visa elektronika.

Tik viena keistenybė dažnai sudarko mūsų elektroninį orumą. Atsidūrę scenoje, kažkodėl vengiame mikrofono. Ar tai iš drovumo? Ar iš nelankstumo? Ar tiesiog iš nežinojimo, kaip praktiškai tuo įtaisu pasinaudoti?

Atsistoja tautietis prie blizgančio stovo, nepasitikrinęs, ar tas įjungtas, ar galvutė pakankamai arti prie burnos, ima pusbalsiu varyti savo kalbą. O salės viduryje, juo labiau galiorkoje, — nieko nesigirdi. Pirmosios eilės girdi, todėl nieko nesako, kadangi jos nieko nesako, tai vidurys su galiorka irgi tyli. Negi skųsies prie visų žmonių.

Kai kada gražbylys aktorius, didžiai pasitikintis savo nemaria dikcija, neturėdamas "maiko" po kaklu, vaikštinėja po sceną, kalba, kuždą į šonus, į grindis, į lubas, į užkulisį. Jam nesvarbu, ar žmonės jį girdi. Svarbu, kad jis meniškai atlieka savo kūrybinę užduotį.

Labai retai kam nors iš rengėjų ateina į galvą pasitikrinti, ar scenos garsai pasiekia salės galą, ar reikėtų pastiprinti garsintuvą. Dar rečiau rengėjai išdrįsta pasakyti kalbėtojui: "Prašome kalbėti į mikrofoną". Tiesa, pasitaiko žvalių kalbėtojų, kurie patys po kelių sakinių linksmai paklausia auditorijos: "O kaip ten Aliaskoje, ar girdisi? Jei ne, tai prašom susėsti arčiau, priekyje pakankamai tuščių kėdžių, man jūsų veidai labai patinka". Tokius oratorius žmonės mėgsta už nuoširdų rūpestį ir šiltą sąmojų.

Blogiausia, kai aparatūros derinimas prasideda renginiui jau prasidėjus. Antai solidus pirmininkas nori pasakyti įžanginį žodį, o čia ūmai įtaisai ima švilpti, traškėti, cypti. Keli specialistai tuoj pradeda lakstyti šen ir ten. Galų gale švilpimas dingsta — atseit, inžinieriai viską sutaisė. Ne vienas klausytojų tada pagalvoja: "O ką šitie aparatčikai darė iki renginio pradžios, argi jie negalėjo anksčiau suderinti prietaisų".

Spektakliuose, į kuriuos už bilietus susirenka žmonės, rengėjai, atrodo, yra įpareigoti sudaryti sąlygas, kad auditorija be didelio vargo išgirstų ir pamatytų visą scenos eigą. Kai kada šito nerašyto įsipareigojimo nepaisome, pasiduodami "I don't care" nuotaikoms — kaip bus, taip bus gerai, čia gi ne profesinis teatras ir mes gi ne už pinigą dirbame.

Ne, mielieji, taip samprotauti nedera. Kiekvienas technikinis nesklandumas visuomet palieka mėlynę ne tik profesionaliame, bet ir mėgėjiškame veide. Žmonės visuomet mintyse apkuls tuos nerangėlius, reikiamai nemokėjusius panaudoti turimus įtaisus. Blogas perdavimas sumenkina įdomią kalbėtojo kalbą, nuslopina aktorių emocinę išraišką; lieka daug neišgirstų niuansų; scenoje uždūsta daug vertingų, gilių minčių.

Žinoma, ne visur tie negalavimai pasitaiko. Daug spektaklių praeina sklandžiai. Yra gi mūsuose apsčiai žmonių, puikiai mokančių pasinaudoti naujausia garsų perdavimo technika.

Pr. V.

DIALOGAS SU TAIP IR KITAIP GALVOJANČIAIS

DR. GR. VALANČIUS

Savo rašiniu (š. m. kovo mėn. 9 d. "Draugo" kultūrinis priedas) sukėliau nemaža dulkių, bet kartu ir gan produktingų diskusijų spaudoje (plg. š. m. kovo mėn. 15 d.) "Naujienų" vedamasis; kovo mėn. 22 d. "Dirvoje" K. B. strp. ir kt.), pustuziniu gautų laiškų ir karštokais asmeniškais pašnekesiais. Du klausimai painiojosi labiausiai: naivumas apskritai ir politinis naivumas specialiai, o taip pat ir tariamas ar tikras mūsų politinių veiksnių atsidūrimas akligatvy, vadinkime tai palaida bala. Politinio naivumo klausimas yra dideliai įdomus ir sociologiškai ir psichologiškai. Verta jį pagvildenti.

Webster'io žodynas naiviu žmogum vadina tokį, kuris yra paprastas, natūralus, vaikiškas be mandrumų atviras ir nepatyręs. Balčikoniniame žodyne jis taip pat yra neprityręs, vaikiškai atviras ir lengvatikis. Ir vienas ir kitas naivumo nepasmerkia, kaip tai daro "Naujienų" vedamasis, nuteisia jį tik sąlyginai, duoda laiko pasitaisyti ir subręsti. Nesmerkime nė frontininkų, duokime jiems laiko politiškai subręsti, palaukime koks bus galas, kur nuves, jei tik jie patys žino kur link einą ir kitus tempią. Ką jau ką, galime būti ramūs, jie Lietuvos neišduos ir neparduos, jos jie ir neturi, o jei ir turėtų — tikriausiai to nepadarytų. Naivumas nereiškia žinojimo, išsilaisvinimo ar inteligencijos stokos, o tik trūkumą -stoką brandumo bei patyrimo ta inteligencija praktiškai naudotis žmogiškųjų santykių (human relations) konkretume. Tik naivumo artimesni ar tolimesni kaimynai, o ne "kraujo" giminės, yra tokie dalykai kaip: kvailumas, ignorancija, nelogiškumas, teigimai nežinant faktų, maskavimasis ir maskavimas tariamai pro bono publico, pavydo kompleksas, bukumas, trumparegystė, tolerancija dėl draugystės, tyla — gera byla, išsišokimas — apsijuokinimas ir spontaniškai lėkštas plepumas (pirma sakai — paskui galvoji). Viena ar keliom iš tų ligelių sergaliojame ne vienas ir neretai, be pavojaus būti dėl to diskvalifikuotais ar iš visuomeninio veiksmingumo (social activities) eliminuotais. Kvailai nušnekėti dar nereiškia būti kvailu; tartis kompetentiškai išmanančiu vienoj srity dar nereiškia, kad tokiu nesi kitoj srity, bet nebūtinai šioje. Anądien, atsitiktinai pakliuvęs į "raštininkų" (brazdžionišką terminą vartojant) būrį, nei iš šio, nei iš to, prigimto plepumo stumteltas, įnikau kritikuoti Parnaso pateptuosius, leisdamas išlįsti literatūrinės ignorancijos ylai iš maišo ir, žinoma, apsijuokinti. Diena ar dviem vėliau iš drąsuolio pasidarai bailiu, netenki net drąsos, Rūtai ar Gliaudai nė į akis nenori pasirodyti. Girdi, kodėl jiedu nebeparašą tokių puikių romanų kaip "Trumpa diena" ar "Namai ant smėlio". Bene tik miegodamas skaitei Alės "Kelias į kairę" ar vėlesnius Gliaudos premijuotuosius, kažkas niūktelėjęs pašonėn sugėdino. Susipratau išsišokęs, o pergalvojęs atlyžau, suminkštėjo pyktelėjimas ir ant ano akademiko, kuris sakėsi užmigęs, mano ilgą rašinį skaitydamas, nesgi dažnas ir dažnai mieguistai vertiname dalykus, kurių neišmanome, visai ar bent dalinai. Ignoranciją, kaip ir naivumą, toleruoji žmogus ne kad nori, bet kad reikia ("Video meliora proboque deteriora sequor" — Ovidius). O prie ko čia tolerancija? Yra dalykų, kuriuos toleruoja kiškiaširdžiai, bet netoleruoja liūtaširdžiai. Kaip su tuo mano bičiuliu, kuris taip žiauriai (o gal naiviai, kvailai -ignorantiškai ar netolerantiškai) išsišoko S.L.A. susirinkime? Myliu draugą, bet tiesą myliu dar daugiau. Nei jį ginu, nei smerkiu, o tik stebiuosi, netikėdamas. Greičiausiai čia impulsyviai ištryško jam visų dalykų mišrainė iš karto (naivumas, kvailumas-ignorancija ir žiauri tolerancijos stoka). Gal jis, vyrukas, nė nežino, kad ta mergaitė su nepaprastu pasiaukojimu ir kruopštumu dirba didžiulės svarbos darbą lietuvybei, kartais, pritrūkusi smulkių, "užmiršdama" net sočiai pavalgyti. Aš nusilenkčiau ir dideliai dėkočiau graikui, žydui ar čigonui, jeib tik jis padarytų gerą darbą mano Lietuvai, o anas bičiulis nepaduoda rankos nusipelniusiai lietuvaitei vien dėl to, kad ji ateitininkė. Šiurpulingai netolerantiškas fanatizmas. Ir vis dėlto negalėčiau jam pasakyti: nuo šiol tu man nebe draugas. Draugų nesirenku. Kurie nori jais būti, jais ir yra. Turiu tokių, kurie man reikalingi ir tokių, kuriems aš reikalingas. Jei pastarųjų neturėčiau, draugų išvis labai maža teturėčiau.

Leiskite šioj vietoj įterpti prieštaraujantį žodį "Dirvos" bendradarbiui p. Baltučiui, bais' nemėgstančiam pamokymų apskritai. Niekas jų nemėgsta, o labiausiai mokiniai mokyklose. Bet dėl to juk mokyklų neuždarinėsime. Jei iš kriaučiaus reikalauji išmokti pasiūti švarką, iš šiaučiaus — sukalti batą, tai kodėl politikuoti leidi mokšui ir nemokšui. Kodėl iš politikuojančio mediko, inžinieriaus ar agronomo nereikalauji išeiti jei ne politinės teorijos elementorių, tai pramokti nors abėcėlę? Apie grybus, apendicitą ir medelių auginimą rašo ir kalba tik atitinkamų sričių diplomus turintieji. Jiems tikima, ir teisingai, nes jie specialistai. O kaip su tais, kurie kažkur stalčiuose turi apdulkėjusius pergamentus, rodančius jų nusimanymą tuose dalykuose (publicistinėje sociologijoje ar sociologinėje publicistikoje). Kodėl toks skepticizmas ir įtarinėjimas, kai šie, iš kantrybės išėję, įsiterpia į diskusijas ir pareiškia: nebegerai vyručiai, darosi palaida bala, tvarkykime dalykus taip ir šitaip. Išmanymą tų dalykų ar bent nusimanymą tuose dalykuose nereikia sutapatinti su kokia nors pragmatiška ambicija, kokios bent šias eilutes rašantis nė negali turėti, nes jis sėdi "ant tvoros" ir tremties sąlygose nei galvoti negalvoja vienon ar kiton tos tvoros pusėn nulipti. Sutinku tik su pačia pagrindine mintimi K. D. lyderio, kuris teikėsi laišku į diskusiją įsiterpti. Argi galėčiau prieštarauti, mielas d-re, kad kaip Tamsta taip ir aš, kaip krikščionys demokratai taip ir, tur būt, visi katalikai apskritai, turime vieną ir visiems bendrą politinį idealą, kuriuo yra krikščioniškoji demokratija. Plačiai ir tolerantiškai suprastas krikščioniškumas ir demokratiškumas yra elementai politinės filosofijos, po kuria dės parašą didžiulė dauguma lietuvių, neišskiriant nė frontininkų, didelės dalies tautininkų, nuosaikių liberalų ir net marksizmui-materializmui nugaras atsukusių socialistų. Tai ne paradoksas, mielas d-re, ir ne prieštaravimas savy

(Nukelta į 2 psl.)

M. K. Čiurlionis (1975-1911) Bičiulystė

Vladas Šlaitas

AUKSO RATAS

Nėra ko stebėtis,
kad egiptiečių poetui tu buvai dievas, o, saule!
Ypač kai rytą liepsnodamas dega ir dega
Tavo elegantiškas aukso ratas.
Taipgi nėr ko stebėtis, kad tu Donelaičio Metuos
Ant, saulele, vėl atkopdama, budinai svietą.

Paulius Augius (1909-1960) Vytauto Mačernio "Pavasario sonetų" iliustracija

Vytautas Mačernis

PAVASARIO SONETAI

Dideli ir monotoniški, ir abejingi
Upių vandenys tekėjimu masyvišku, plačiu
Liejasi per lygumas. Nuo jų šnarėjimo sultingo
Svaigsta žemė lyg moteris nuo mylimojo kuždesių.

Ir jos įsčius, juodas, supelijęs, išdraskytas,
Susimaišo su derlingu, atneštu dumblu;
O paskui ateina šiltas, ūkanotas rytas,
Ir iš vandenų ir žemės dulkių sumišų

Gimsta vėl Pavasaris. Gražus, kaip dievas jaunas:
Jojo kūną pirmas kvepiantis lietus nuplauna
Ir pribarsto plaukus vos pražydusių žiedų.

Užsimetęs ant pečių plačiųjų skraistę žalią,
Eina jis per žemę. Jam žaibai nušviečia kelią,
Naktimis nupuldami iš debesų juodų.

* * *

Ūždamas per dangų šiltas marių vėjas
Neša grįžtančius paukščius per vandenis plačius
Ir dainuodamas, į sausumą atėjęs,
Išmeta iš medžių jau supuvusius lizdus,

Jis ateina šniokšdamas per lygumas pilkąsias,
Nuo dangaus šiurkščiai nuplėšia debesų skaras:
Saulės kamuolys plačiai palieja žemėn tąsyk
Virpuliuojančios ir plūstančios ugnies upes.

Medžių pumpurai pilki, poškėdami dusliai,
Aižėja ir skleidžiasi gleivėtais lapais
Ir toli aplinkui nirtulingai kvepia.

Džiūsta vėjuje ir saulėje visi keliai;
Ir širdis, į tolumas melsvas įsižiūrėjus,
Jais norėtų skrist tolyn, kaip skrenda vėjas.

Leonardas Andriekus

GLUOSNIS

Netiesa, kad pavasario vėjas
Vakare gluosniui perpūtė galvą —
Tai tik šiaip sau tolybėj kliedėjo
Pamiršti upeliukai
Ir alsavo įmigusios kalvos.

Tai tik gluosnis nebesutalpino
Drevėse to gaivaus dirvų kvapo —
Tai tik gluosnio šakų žalios pynės
Lig pat žemės nusviro
Ir upelį sušlapo.

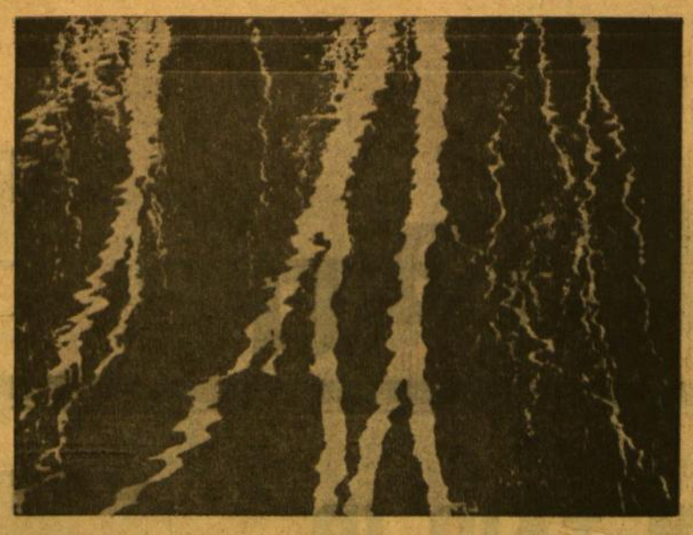

Danguolė Sadūnaitė

PAVASARĮ

Kai pabudau, gluosniai jau buvo sukilę
Jaunam žalesy už upės —
Ir saulė palengva išplaukė
Į brandų ir kilmingą stuomenį.

Aš išėjau į laukus ir panuovalius
Ir klausiausi, kaip žolė dudena liauna dūdele
Ir kaip tvoskia sniegu atmieštas kvapas ——

Man pasisapnavo, jog aš atradau pavasarį.

(Jis nardė
Šiltame lakštingalos balso tarpekly.)

Atkelta iš 1 psl.

(contradictio in adjecto), nepriklausyti krikšč. demo. partijai, politiškai nebūti krikdemu, ir vis dėlto išpažinti krikščioniškosios demokratijos politinį credo. Šitoks, ypatingai akivaizdus kuriozas, ryškesnis negu bet kur kitur, yra mūsuose, lietuviškoje politinėje tikrovėje. Lietuvių katalikų politinę vienybę suskaldė frontininkai. Taip. Šis pagrįstas kaltinimas juos visad persekios, ir kol darbais neišsipirks, nuo to kaltinimo neišsilaisvins, nepabėgs. Bet tai ne jie vieni padarė. Jūs, krikščionys demokratai, senoji partijos gvardija, veteranai, tokie kaip Tamsta d-re, savo trumparegyste ir bukumu leidote anam nelemtam dalykui įvykti. Jei be nuodėmės esate, ponai krikdemai, meskite akmenį. To betgi nedrįsite daryti, nebent fariziejizmu apsėstieji. Nesutinku nė su sveiko politinės analizės išvada, pagal kurią esą frontininkai pasiekė apogėjų, jų saulė pradedanti leistis ir nebekils, o žemyn kris. Procesas neišvengiamas, nes jie tesą tik trumpalaikė sekta — mada, o ne ilgalaikis politinis judėjimas. Noriu priminti vieną įdomų istorinį dialogą, vykusį prieš 19 šimtų metų. Apie kokius krikščionis jūs kalbate, mano patarėjai, rūsčiai ir autokratiškai šūktelėjo Romos imperatorius Nero. Jei kalbate apie aną menkutę sektą staliaus sūnaus iš Nazareto, tai užmirškite apie tai, nes jos jau nebėra. Visus Nazarėno sekėjus paliepiau išnaikinti, ir tai padaryta, anoji sekta nebeegzistuoja. Gerai žinome, kas iš tikrųjų įvyko, ir kad Liucijus Klaudijus apsiriko sektoje nejžiūrėjęs judėjimo. Bet ne tai svarbu. Svarbu yra matyti, kad esmėje, politiškoje esmėje, frontininkai nėra kuo kitu, o tik krikščionys demokratai, tegu sau tokiu vardu ir nesivadina. Sutinku, kad vadintis tokiu politiškai nelogišku ir naiviu vardu, yra tik laikinė mada — sekta. Bet nesutinku, kad pasilikdami daugmaž tuo kuo yra, jie nesugebės pakeisti išorinio pavidalo, kaip sugeba į gaidžius išaugdami viščiukai numesti pirmąsias plunksnas. Politinės partijos, judėjimo ar sąjūdžio vardas paprastai išreiškia ir jo pagrindinį principinį pobūdį, netgi — politinę programą. Tautininkams tokiu primatiniu principu yra tauta, tautinė-nacionalinė idėja; liaudininkams—liaudis, paprastas — mažasis žmogus, socdemams — socialistinė demokratija bei demokratinis socializmas; krikdemams — krikščioniškoji demokratija. O kas, jūsų manymu, d-re, yra primatinis frontininkų principas, jų pagrindinė politinė idėja, jei ne ta pati krikščioniškoji demokratija? Pakanka paskaityti Maceinos, frontininkų dvasios tėvo, raštus ir teigti tai, nesibijant suklysti. Gali jie šiandien vadintis įmantriai keistuoliškais vardais: frontininkai, kovininkai, kariauninkai, jei norite — net mušeikos ar panašia ekstravagancija, bet tai maža teturi reikšmės. Vardą jie pakeis, nepasibaigus dienai, kurioje išlaikys paskutinius politinės brandos egzaminus. Priverstinė tremtis įtaigoja visokius politinius eksperimentus, kai yra apsčiai laiko ir kiti reikalai nespaudžia. Tuo neužsiminėsi, būdamas namie, savo žemėje ir valstybėje. Jie galės, jei norės, nuslėpę pasaulėžiūrinius kaliošus nudrėbti kur į kampą laikinai, bet, aiman, jie negalės, eidami į parlamento posėdį, kur nors rūbinėje palikti pakabinę ir savo krikščionišką širdį. Dėl viso to turėkime daug kantrybės ir mažai rūpesčio, mielas d-re. Sakau ir sakysiu, kad visa kas mūsų čia tremty politiškai terliojama, turi labai maža reikšmės apskritai. Jeib tik gebėtume skirti politinius kviečius nuo politinių kūkalių ir nenutoltume nuo universališkai amžinų demokratijos ir krikščioniškosios politikos idealų. Jeib tik neišsektų mūsų lietuviškasis entuziazmas apskritai. Aš baiminuosi, mielas p. Grėbliūnai, kad tas entuziazmas ne didėja, bet mažėja. Senimui jis pradeda išsekti, o jaunimui nesuliepsnojo pakankamu karščiu. Begyvename tik iš tėvynės atsivežto patriotinio kapitalo dividendais, o jaunieji to kapitalo dar nesusikrovė. Sielojamės, iš kailio neriamės, kad kaip nors mūsojo atžalyno lietuviškose širdyse neliktų tuštuma, mums iš kovos arenos pasitraukus. Beje, man reikšmingesnė yra reakcija vieno tokio, kuris tų dalykų vidury bus rytoj, negu reakcija penkiolikos tokių, kurie tuose dalykuose buvo vakar. Vargu priimtina yra ir gerb. inž. K. Čep. "Lietuvos Sakalų" idėja. Mums tas paukštis toks retas ir netipiškai lietuviškas, kai tuo tarpu čekam ir kitiem pietslaviam jis turi reikšmingų istorinių ir slaviškai patriotinių reminiscensijų. Nė mūsų tautosakoj sakalas neturi garbingos reputacijos ("iškilo sakalu, nutūpė vabalu"). Ilgai nesiramstytume šimtinėm Lietuvos laisvinimo reikalam iš tų, kurie tai darys kurį laiką, jausdamiesi pagerbti "Lietuvos Sakalo" titulu, ir gal tik tol, kol jo švarko atlape nusibos ženklelis su inicialais "L.S.".

Padėka ats. majorui p. S. J., kurio pasakojimas apie kitą Palangos buvusį burmistrą, jo pirmtaką, yra reikšmingai įspėjantis. Kruvinom ašarom verkęs senelis aušrininkas, stebėdamas raudonąjį tvaną užplūstant Lietuvą, dėl kurios tiek daug kentėjo. Ką padariau, ką padariau tau, Lietuvėle, nesigėdindamas kaltinęs save Šliūpas. Ugdžiau ir auklėjau ateistus-laisvamanius, o išperėjau tavo išdavikus. Bent gyvenimo saulėlydy išpažino klaidą Lietuvos liberalų Nestoras, kurios niekaip nepajėgia suprasti mažiukai lietuviškieji liberaliukai, neišskiriant nė minėto mano bičiulio. Kas šiandien išsižadėjo Dievo, rytoj išsižadės tėvynės. Kam sunku šiandien toleruoti krikšč. demokratiją, tam rytoj nebus sunku atsigręžti ir nusilenkti antikristiniam diktatoriui. Aiman, turime gyvų pavyzdžių. Na, bet grįžkime prie (politinio) naivumo, kuris "Naujienų" redaktoriui vaidenasi didesniu baubu, negu jis iš tikrųjų yra. Jis yra lydėjęs ne vieną didelį žmogų istorijoj, nemažiau žymų vardą, kaip Šliūpas ar Neronas. Krikščionims didelė ir labai reikšminga asmenybė yra apaštalas Petras. Šviesios, šventos ir kartu labai naivios būtų tai asmenybės. Aiman, visiška priešingybė Šv. Povilui, neturėjusiam nė krislo naivumo. Mokytojau, pastatykime čia, Taboro kalne, tris palapines: vieną Tau, kitą Mozei ir trečią Elijui. Čia taip gera būtų mums pasilikti. Pasitrauk, šėtone, ir negundyk, aš turiu eiti Jeruzalėn, ten mirti ant kryžiaus ir trečią dieną prisikelti. O ne, ne, Mokytojau, tai Tau niekad neatsitiks, įkyriai ir naiviai prieštaravo Petras. Kategoriškai ir aiškiai Kristus įspėjo jį, o šis vėl viską greit užmiršo, nė nesuprasdamas, kokie dalykai aplink jį vyksta. Spontaniškai įnirtęs, išsitraukia kardą ir nukerta Malkui ausį, nesuvokdamas, kad dėl kokios nors kvailos žibintnešio ausies, Dievas nepakeis žmonijos išganymo istorijos vyksmo. Naivumas išlaipino Petrą ir iš laivelio, bandant eiti vandens paviršiumi pasitikti Kristų. Jei kuris iš skaitytojų lankysis Ispanijoj šią vasarą, meldžiamasis, būtinai nuvyk į El Greco namelį Toledo mieste (o gal El Prado?) ir pamatyk verkiantį Petrą. Pamatysi ir pats pravirksi, taip labai įtikinančiai dėl savo naivumo kenčiantį Petrą virkdo žymusis graik-ispanas El Greco.

Reikšmingiausios šio šimtmečio tarptautinės politinės konferencijos (miunchenai, teheranai, jaltos, potsdamai) vyko naivumo ženkle. Kuo ne politiniu šio krašto pusdieviu laikomas Rooseveltas maudėsi naivumo padaže iki kaklo. Skuba, pluša, bėga galvą pametęs į pagalbą vienam baisiam diktatoriui, tiesia išgelbėjimo ranką didžiausiajam demokratijos priešui, užuot lukterėjęs, kol susikibusios dvi bestijos iki paskutinio kvapo nusikraujuos, o jis lemtingu smūgiu pribaigs tebestaipaliojantį išlikusįjį. Nemažiau naivus buvo ir šio įpėdinis Trumanas. Jei jis, nerausdamas ir tarsi nemeluodamas, galėjo Staliną pavadinti savo draugu ir netgi geru žmogum (my friend, good old Joe), tai jis buvo apakęs naivumo aklumu. Militarinis genijus Bonapartas naiviai suklupo geografijos-klimatologijos elementoriuje, kuriame lengvai susivokia dešimtmetis mokinukas. Užsimiršo žygiuojąs ne į pietus, o į šiaurryčius, nuveda ir savo legionus atiduoda į rytų žiemos šalčių mirties nasrus, nespėjęs su maskoliu nė lemtingai susikauti. Kvailai naivus ir naiviai kvailas buvo Hitleris, patetiškai kalbėdamas apie naują Europos ir pasaulio tvarką ir fanatiškai tikėdamas "tūkstantmetine" germaniškosios rasės imperija. Nemažiau naivūs buvo milijonai jo tautiečių, tokie pat jų pritarimo šūkavimai ir vaikišku fanatizmu siautėjanti ekstazė. De Gaulle prancūziškoji fanaberija ir jos padiktuota izoliacija nieko nepasiekė, o tik atskleidė jo ir Prancūzijos nostalgiškos didybės (le grandeur) ir kartu desperatiškos mažybės (la misere) kompleksą.

Ištisą politinio naivumo kompleksą ryškiai matome ir visoje, vadinamoj Watergate aferoje bei jos investigacijoje. Ji duoda apsčiai medžiagos ištisai socialinės resp. politinės psichologijos studijai. Ji pateikia visą plejadą bais' įdomių veidų, su visokių naivelių čempionu (sen. Weicker) ir dviem šių laikų bibliniais persimetėliais (Dean ir McCord) Pirmasis eina per kitų lavonus, kraudamas sau politinį kapitalą į bais' skurdų nuosavą maišelį, kai pastarieji šlykščiai kanda į vakar juos maitinusią ranką, pasiruošę šuniškai laižytis naujam duondaviui. Aiman, gausybė ir visokių kitokių veidų ir tipų.

Pijus IX prieš 104 metus, praradęs Bažnytinės valstybės žemes, reikalavo jas grąžinti ir protestavo, protestavo, išdidžiai atmesdamas ir siūlomą 3-jų milijardų aukso frankų, anais laikais astronomišką sumą, reparacijų. Jis naiviai tikėjo, kad, Prancūzijos vadovaujami, pasaulio katalikai pakils ir eis dėl to kariauti, padėdami jam atgauti pasaulietiškai valdytus plotus ir žemiško valdovo karūną.

Bet palikime svetimuosius ir ateikime pas savuosius. Vargu atsirastų nors vienintelis, kuris iš anksto būtų numatęs ir įspėjęs, kad protingas Voldemaras padarys ne tik labai kvailą, bet patį kvailiausią dalyką, kokį tik begalima įsivaizduoti. Girdi, jo priešui Smetonai iš Lietuvos pasitraukus, jam atsidarė durys laisvai iš tremties jon sugrįžti. Galvotrūkčiais atlekia iš Prancūzijos į Kauną ir, vos tik iš traukinio beišlipant, įkiša savo tokią smegeningą galvą tiesiai smakui į nasrus. O mama mia, kokia naivi kvailystė, padaryta dargi genialaus vyro. Smetona savo ilgoje politinėje karjeroje, palygint, nedaug tepridarė "glupstvų". Jis tik turėjo gan apsčiai ir naivių patarėjų, kurie andai leido jam pasityčioti iš visos tautos, terliojantis su tuo nelemtu smetoniniu seimu. Jei tik toks, tai jau geriau nė joks. Tik naivėlis tikėjo, kad taip maizgytai sumegztą ir suktai-įmantriai Lietuvai numestą tariamą tautos atstovybę tojį tauta puls, griebs ir čiups kaip savą ir gryną pinigą. Patetiškai, o taipgi ir naiviai kažkuria iškilminga proga Smetona pareiškė: Kredencialus iš Lenkijos pasiuntinio rankų priimsiu tik sostinėje Vilniuje. Na, o Grinius su Sleževičium?! Jei jiedu tikrai tikėjo, kad iš lenkų, žydų, netgi komunistuojančių dirbtinai sulipdyta koalicija išsilaikys ilgesnį laiką, ar jų nebūta politinių utopininkų. Abiejų naivumas buvo didesnis ir už neapykantą tiems nevidonams krikdemams.

Prisimename mielą ir kartų atšiaurų, patrauklų, bet ir grūmojantį, subtiliai įtikinėjantį ir griežtai įsakinėjantį Krupavičių — Mykolą Juodąjį. Tai žmogus, kuris viena ranka galėjo lesinti švelnų balandėlį, o kita — treniruoti laukinę mešką. Bais' jautrus, o ir užsispyręs, nuo galvos iki kojų idealistas, kūnu ir krauju politiškas. Niekad nesakė merga, o visad mergelė; niekad nesakė Lietuva, o Lietuvėlė. Mažybiškai, švelniai, su didele meile. Kaip du vaikai, didelis ir mažas, verkėva anuomet Tilžėje apsikabinę, ir abu čia pat už durų gestapiško bizūno grasomi. Kaip ten buvo-bebuvo, bet naiviai ir kvailai jis padarė, nepaėmęs anuomet (1926-27) iš Smetonos ir Voldemaro jokio popiergalio, jokio raštelio su abiejų parašais. Vargu ir žodžiu jis su aniem dviem padarė bent kokį nors susitarimą, jei ne koalicijos programą, tai bent kokius metmenis. Ir pasiduok man taip apgaunamas. Ne realistinis, o siurrealistinis politinis idealistas palaimino anuomet Smetoną (dargi pasibučiavo) ir didžiausio, įtakingiausio anuodienės Lietuvos politinio bloko lyderis atidavė jam valdyti Lietuvą be jokių sąlygų, rašte surašytų ir pasirašytų.

Tampėsi prieš 33 metus Škirpa Berlyne su didžiaisiais nacių satrapais, o truputį vėliau Raštikis — su tokiais pat mažesniais Kaune, ir kas iš to. Verčiau būtų pirmasis nusigrimavęs, barzdą prisilipdęs, ir užuot mane siuntęs, negaišdamas dūmęs pats per žalią sieną Kaunan laikin. vyriausybei vadovauti. O antrajam vertėjo geriau sprukti ir pasislėpti, nekaip sėsti į tą įtartinai nelemtą lėktuvą ir skristi Kaunan su nepatikimais kredencialais. Kaina buvo viena ir ta pati. Vokiečiams pateikta sąskaita aiški: pripažinkite sukilimo pastatytą vyriausybę, o po to kalbėsime ir susikalbėsime visais kitais klausimais, kaip politiškai lygus su lygiu. Jei naciai tos sąskaitos

(Nukelta į 3 psl.)

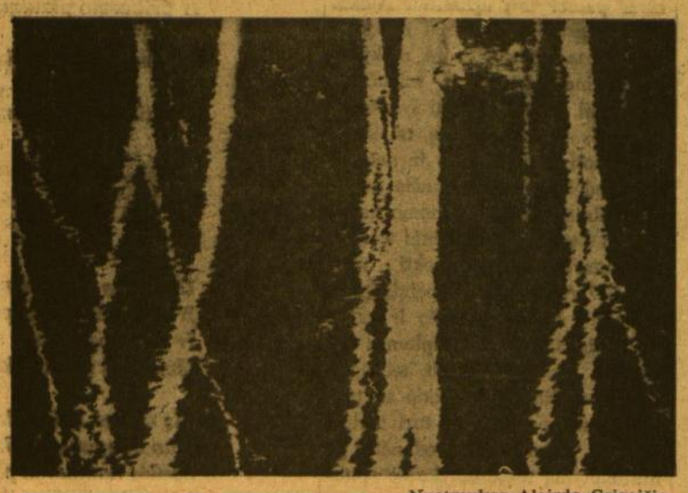

Nuotraukos Algirdo Grigaičio

Antanas Gustaitis

PRASMINGAS PAVASARIS

Kur žvelgsi — geltona, raudona ir žalia,
Kutenas gyvybė po rojaus kerais,
Tirpina saulutė ir šilką, ir valią,
Praskleidžia vėjelis krūtinę apvalią, —
Dairais ir poetu darais.

Dainuoji pasaulį, kurs žydi ir šlama,
Palikęs vienatvėj, iš meilės žudais,
O raudom apgerbus ir vyrą, ir chamą,
Numauna poniutė šuneliui pižamą
Ir nuogą apkaičo žibučių žiedais.

PR 8-3229-4
DR. ANNA BALIUNAS
AKIŲ, AUSŲ, NOSIES IR GERKLĖS LIGOS
2858 West 63rd Street
Valandos pagal susitarimą

DR. K. G. BALUKAS
Akušerija ir moterų ligos
Ginekologinė Chirurgija
6449 So. Pulaski Road (Crawford Medical Building) Tel. LU 5-6446
3007 W. 83 Pl., Justice, Il., 599-0500
Priima ligonius pagal susitarimą, jei neatsiliepia, skambinti 374-8012

DR. C. K. BOBELIS
INKSTŲ IR ŠLAPUMO TAKŲ CHIRURGIJA
Tel. — 695-0533
FOX VALLEY MEDICAL CENTER
860 Summit Street
Route 58 — Elgin Illinois

Tel. ofiso HE 4-5849, rez. 388-2233
DR. PETER T. BRAZIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2434 West 71st Street
Val. pirm. ketv. 1 iki 7 popiet, antrad., penkt., 1-5, treč. ir šešt. tik susitarus.

Dr Ant. Rudoko kabinetą perėmė
DR. EDMUND E. CIARA
OPTOMETRISTAS
2709 West 51st Street
TEL. GR 6-2400
Val. pagal susitarimą: pirmad. ir ketv. 1—4 ir 7—9; antrad. ir penktad. 10—4, šeštad. 10—3 val.

Ofs. tel. 735-4477 Rez. PR 8-6960
DR. E. DECKYS
GYDYTOJA IR CHIRURGĖ
Specialybė — Nervų ir Emocinės Ligos
CRAWFORD MEDICAL BUILDING
6449 So. Pulaski Road
Valandos pagal susitarimą

Rezid. tel. — GI 8-0873
DR. W. M. EISIN-EISINAS
AKUŠERIJA IR MOTERŲ LIGOS
GINEKOLOGINĖ CHIRURGIJA
6132 So. Kedzie Ave., WA 5-2670
Valandos pagal susitarimą. Jei neatsiliepia, skambinti: MI 3-0001.

Tel. — BE 3-5893
DR. A. B. GLEVECKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Specialybė Akių Ligos
3907 West 103rd Street
Valandos pagal susitarimą

Ofiso telef. PR 8-2220
DR. JANINA JAKŠEVIČIUS
J O K S A
VAIKŲ LIGOS
2656 West 63rd Street
Pirmad., antrad., ketvirtad. ir penkt. nuo 12 iki 3 val. ir nuo 5 iki 8 val. vak., šeštad. nuo 1 iki 4 val.

Ofs. PO 7-6000 Rez. GA 3-7278
DR. A. JENKINS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3844 West 63rd Street
Val.: kasdien nuo 1—4 p. p. ir 6 iki 8 val. Trečiad. ir šeštad. uždaryta

Visi telefonai 652-1381
DR. F. V. KAUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1407 So. 49th Court, Cicero
Val. kasdien 10-12 ir 4-7. Trečiad. ir šeštad. tik susitarus.

Tel. ofiso ir buto OLympic 2-4159
DR. P. KISIELIUS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1443 So. 50th Avenue Cicero
Kasdien 1-3 val. ir 6-8 val. vak. Išskyrus trečiadienius.
Šeštadieniais 12 iki 4 val. popiet

Tel. REliance 5-1811
DR. WALTER J. KIRSTUK
(Lietuvis gydytojas)
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3925 West 59th Street
Val.: pirmad., antrad., ketvirtad. ir penktad. nuo 12-4 val., p. p. 6-8 val. vak., šeštad. 12-2 val. p. p. o trečiad. uždaryta.

DR. NINA KRAUCEL KRIAUČELIONAITĖ
AKUŠERIJA IR MOTERŲ LIGOS
2750 West 71st Street
Tel. 776-3717, neatsiliepus skambinti 846-3900. Valandos pagal susitarimą

DR. IRENA KURAS
GYDYTOJA IR CHIRURGĖ
KŪDIKIŲ IR VAIKŲ LIGŲ SPECIALISTĖ
MEDICAL BUILDING
7156 South Western Avenue
Valandos: Kasdien nuo 10 v. ryto iki 3 v. popiet. Trečiad. ir šeštad. nuo 10 v. ryto iki 1 v. popiet.
Ofiso telef. RE 7-1168
Rezid. telef. — 239-2919

Ofiso HE 4-1818. Res. PR 6-9601
DR. J. MEŠKAUSKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
SPECIALYBĖ VIDAUS LIGOS
2454 West 71st Street
(71-os ir Campbell Ave. kampas)
Val.: pirmad., antrad., ketv. ir penkt nuo 3 iki 7 val. p. p.
Tik susitarus.

Tel. — 282-4422
DR. ROMAS PETKUS
AKIŲ LIGOS — CHIRURGIJA
ofisai:
111 N. WABASH AVE.
4200 N. CENTRAL AVE.
Valandos pagal susitarimą

DR. FRANK PLEČKAS
OPTOMETRISTAS
Kalba lietuviškai
2618 W. 71st St. — Tel. 737-5149
Tikrina akis. Pritaiko akinius ir "contact lenses".
Val. pagal susitarimą. Uždaryta treč.

DR. LEONAS SEIBUTIS
INKSTŲ, PŪSLĖS IR PROSTATO CHIRURGIJA
2656 W. 63rd Street
Val. antrad. nuo 1 - 4 popiet ir ketv. nuo 5 - 7 vakare
Ofiso tel. 776-2880; rez. 448-5545

DR. J. J. SIMONAITIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Adresas: 4255 W. 63rd Street
Ofiso tel. RE 5-4410
Resid. GR 6-0617
Valandos: pirm. ir ketv. nuo 1 val. iki 3 val. p. p. ir nuo 7 iki 8 v. vak. antr. ir penkt. nuo 1-3 val. p. p. ir vakarais pagal susitarimą.

DR. VYT. TAURAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika ir moterų ligos
Ofisas ir rez. 2652 W. 59th St.
Tel. PRospect 8-1223
Ofiso val.: Pirm., antr., treč. ir penkt. nuo 2 iki 4 val. ir nuo 6 iki 8 v. v. šeštad. 2-4 val. popiet ir kitu laiku pagal susitarimą.

Ofiso tel. HE 4-2123. Namų GI 8-6195
DR. V. TUMASONIS
CHIRURGAS
2454 West 71st Street
Val.: pirm., antrad., ketv. ir penktad. 2-5 ir 6-7 — Iš anksto susitarus.

Tel. PRospect 6-9400
DR. ONA VAŠKEVIČIUS
(VAŠKAS)
GYDYTOJA IR CHIRURGĖ
6648 South Albany Avenue
Val.: Pirmad. 6-8 p. p. antrad. 2-5 p. p. penktad. ir šeštad. 2-4 p. p. Kitom dienom tik skubiu reikalu, susitarus.

Tel. Ofiso PR 6-6446
DR. F. C. WINSKONAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3107 West 71st Street
Valandos: 1—6 val. popiet.
Treč. ir šeštad. pagal susitarimą

DR. PETRAS ZLIOBA
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
6449 So. Pulaski Road
Ofiso tel. 767-2141; namų 636-4350
Val.: pirm. antr. ketv. 2—5 ir 6—8, penktad. 2—5. Šešt. pagal susitarimą.

DR. VL. BLAŽYS
PLAUČIŲ IR VIDAUS LIGOS
2801 West 63rd Street
Kampas 63-čios ir California
Pirmad., antrad. ir ketvirtad. nuo 6 iki 7:30 val. vakaro.
Šeštad. nuo 2 iki 3:30 val.
Trečiad. ir penktad. uždaryta.
Ofiso telef. 476-4042
Rezid. tel. WAlbrook 5-3048

Tel. — 925-3388
DR. S. GEŠTAUTAS
Nervų, emocinės, šeimos problemos
2624 West 71st Street
Valandos pagal susitarimą

DR. REGINALD CIENKUS
TEL. — 788-3980
GYDYTOJAS CHIROPRAKTIKAS
6230 W. Cermak Rd., Berwyn, Ill.
Pirmad., Antrad., Ketv. ir Penktad. 9 val. ryto iki 12 val. dieną ir nuo Šeštadieniais 8:30 - 12 val. dieną
Emergency tel. — 788-3981
2 val. popiet iki 8 val. vakaro.

Skelbkitės dienr. "Drauge"

Įspūdžiai ir pastabos

Apie ketvirtąją Baltiškųjų studijų puoselėjimo draugijos konferenciją Chicagoje š. m. gegužės 16-18 d.

VYTAUTAS BAGDANAVIČIUS

Geras mokslininkų suvažiavimas jo dalyvius praturtina ne tik naujomis žiniomis, bet ir priveda tuos žinojimus prie jų ribų, tokiu būdu iškeldamas naujus klausimus. Baltiškųjų studijų puoselėjimo draugijos ketvirtosios konferencijos įspūdžiais čia norime pasidalinti.

Taip pvz. šiame suvažiavime sužinojom, kad Suomijos valstybinėje bibliotekoje yra planingai telkiamas lituanistikos skyrius. Nemažai dėmesio šiame suvažiavime buvo skirta Pabaltijo ryšiams su kitais kraštais, pvz. su Juodosios jūros kraštais ir Artimaisiais rytais. Joana Todd įvedė mus į bronzos amžiaus tarptautinius kelius, liudijamus gintaro prekybos. Nedaug kam yra žinoma, kad bronzos amžius buvo būdingas plačiais tarptautiniais mainais. Tai buvo pirmasis internacionalinis amžius žmonijos istorijoje. Bet, tai suminėjus, mūsų laikų žmogui kyla visa eilė klausimų: kaip tie žmonės keliavo, kodėl jie keliavo, kodėl jie vieni kitus apdovanodavo, arba, kaip mes dabar sakome, prekiaudavo. Tuos klausimus kėlė ir koreferentai. Ir atsakymas nebuvo rastas. Tačiau, jo beieškant, nereiktų praleisti iš akių, kad bronzos amžiuje mes turime reikalo su žmogumi, kuris dar nebuvo pilnai sėslus. Žemė jo nerišo taip, kaip vėlesnį žemdirbį. O jei šiame amžiuje ir yra sutinkamos sėslaus gyvenimo pradžios, jos dar nebuvo tokios visuotinės. Maistą renkantis ir medžiojantis žmogus judėjo su visa visuomene.

Pabaltijo vaidmuo gintaro kelių moksluose šiandien yra visuotinai pripažįstamas. Tačiau jugoslavų mokslininkai ir nauji atominiai tyrinėjimo metodai ir šioje srityje sudaro galimybę staigmenos į vieną ir į kitą pusę.

Pereinant į vėlesnių laikų kelius, būtent į 9 šimtmetį po Kr. būdingas klausimas yra: kokiais keliais keliavo skandinavai į Bizantiją: Dauguvos, ar Ladogos ežero keliu. Į šį klausimą gilinosi airis prof. Tomas J. Noonan. Ir, nepaisant geriausių norų, jis turėjo pasisakyti už Ladogos kelią, kaip senesnį.

Jo koreferentas W. Urban tada iškėlė klausimą, kodėl pasirinkta ilgesnis kelias, aplenkiant trumpesnį. Iš paskaitininko atsakymo aiškėjo linkimas manyti, kad Dauguvos sritys tada dar buvo negyvenamos, ar labai skystai gyvenamos. Tačiau klausytojas verčiau manytų priešingai. Tranzitinis keleivis lengviau praeina ten, kur jis sutinka mažesnį susidomėjimą jo kelione ir kur niekas jo nevargina formaliais ar plėšikiškais muitais. Apuolės degėsiai iš 9 šimtmečio aiškiai liudija skandinavų pastangas pasidaryti tiesesnį kelią į Bizantiją. Bet kartu jos liudija ir tai, kad dėl vietinių gyventojų opozicijos šis kelias nebuvo saugus ar lengvas.

Folkloro srityje Stephen Reynolds analizavo latviškas mitologines dainas. Atrodo, kad latviai turi daugiau saulės ir mėnulio mistikos dainų negu mes. Kalbėtojas, teisingai atsisakydamas visos eilės vienašališkų tautosakos analizavimo būdų, kaip animizmo, gamtos personifikacijos ar socialinės mistikos, su kuo reikia sutikti, buvo linkęs šias dainas aiškinti kaip Latvijos ūkininko tikslaus dangaus kūnų kelių stebėjimo išraišką. Nors jis nepaneigė šioms dainoms galimos religinės prasmės. Klausant jo paskaitos, vis dėlto kilo mintis, kad, nagrinėjant panašias dainas be atsižvelgimo į kultūros istorijos duomenis, daug ko prarandama, kuo būtų galima nušviesti ar paliudyti praėjusių kultūrų dvasią.

Į kryžiuočių problemas mes esame linkę žiūrėti labai vienašališkai, tik kaip į priešų pastangas. Šia proga man prisimena a. a. istoriko, per anksti mirusio kun. Matuso ne kartą pareikštą norą studijuoti Ordino istoriją, norint rasti joje neišpasakytų baisybių susitelkimą. Šioje konferencijoje bandyta į Vokiečių ordiną pažvelgti visai priešingu požiūriu. W. L. Winter bandė savo paskaitoje nušviesti Hansos vaidmenį Rytų Europoje, kaip palaiminga ne tik ekonominių, bet ir politiniu požiūriu. Tačiau prelegentas nebuvo palankiai sutiktas.

Geriau išėjo R. H. Schmandt'ui, kuris kryžiuočių invaziją į Gotlando salą bandė pristatyti, kaip didž. magistro Jungingeno pastangą suderinti Ordino vaidmenį su Rytprūsių miestais. Šis žygis pririšo ordiną 1398-1407 metais. Taigi visai prieš Žalgirio mūšį. Tai yra tema, kuri nei vokiečių mokslininkų, nei mūsų ligi šiol nebuvo nagrinėjama. Pagrindinis klausimas, kuris čia kyla, yra: kodėl Ordinas leidosi į šį žygį, žinodamas, kad didesnis pavojus jam yra iš rytų pusės, būtent iš Vytauto Didžiojo, pagrindinio Ordino priešo, kaip išsireikšdavo prelegentas. Priežastis šiam Ordino žygiui nurodoma iškilęs reikalas suvaldyti Visby miesto Gotlande piratus. Kyla klausimas: kiek tie visbiečiai buvo piratai? Bet aišku, kad jie nėjo išvien su Rytprūsių miestų Hansa. O mums kyla klausimas, kiek visbiečiai reiškėsi tuo metu Lietuvoje. Man ta proga ateina galvon mintis, kad ten, kur aš gimiau, kitoje Šešupės pusėje yra miestelis Vizbarynai. Krėvė-Mickevičius Visbi miesto pirklius įamžino savo Dainavos šalies padavimuose, pasakodamas apie vaizbūnus. Lietuvių kalboje buvo laikas, kada vaizbūnas buvo bendrinis žodis pavadinti pirkliui. Pagaliau tokios pavardės, kaip Vizbaras, lyg ir liudytų, kad Visby miesto įtaka Lietuvoje turėjo būti gana plačiai jaučiama. Ir todėl ar ši įtaka nebuvo tikroji priežastis, dėl kurios reikėjo Ordinui su jais išsiaiškinti? Jei taip, tai į Ordino žygį Gotlandan tektų žiūrėti kaip į atitinkantį jo planą užmoji užvaldyti Rytus, Pamaltijo erdvę ir sulaikyti visas jėgas, kurios jam nepakluso.

Apskritai šioje konferencijoje buvo juntama kryptis labiau į Skandinaviją. Tai, be abejo, yra naudinga, norint pilniau suprasti Pabaltijo problemas. Tačiau buvo jaučiamas trūkumas istorinių studijų, liečiančių Did. Lietuvos Kunigaikštiją. Kartais jausdavosi įspūdis, kad tose Skandinavų ir Rusijos įtampose pats Pabaltijys kaip ir išnyksta.

Tikras šedevras buvo Edgar Anderson paskaita apie Pabaltijo sąjungą. Analizė buvo padaryta ne vien iš sutarties dokumento ir kitų kraštų žvalgybų duomenų, bet ir iš viso politinio gyvenimo, apimančio laikotarpį iki okupacijos. Labai ryškiai iškilo karinės gynybos suderinimo nebuvimas.

Daug dėmesio suvažiavime buvo skirta viduramžinei kultūrai Pabaltijy. Nusikaltimo ir bausmės problemos buvo nagrinėtos vakarietiškuose Pabaltijo miestuose. Tai atliko Rebane ir W. Urban akademiniu būdu. Tačiau jie prisipažino, kad neturi galimybės atidengti pačių Pabaltijo tautų socialinės santvarkos bruožų ir turėjo tenkintis vakarietiškos kultūros persodinimu čia. Ta proga kyla klausimas, kokia prasme mes lietuviai galime kalbėti apie Viduramžio kultūrą. Atrodo, kad šis terminas mūsų istorijai visai netinka. Jis yra būdingas Vakarų kultūros terminas, kai tuo tarpu Lietuva, bent tuo metu, šiai sąrangai ne tik nepriklausė, bet vykdė jai sėkmingą opoziciją.

Įdomi buvo ir P. Auksi paruošta literatūrinė dviejų Pabaltijo kronikų analizė: Livonijos Henriko 1228 m. ir Baltazaro Russowo 1584 m. Ir jiedvi savo kultūriniu klimatu yra svetimos apraiškos Pabaltyje. Pirmoji yra ryškus viduramžinės katalikybės dokumentas, o antroji nemažiau būdinga liuteroniško humanizmo apraiška. Atkreipiant dėmesį į tai, kad šioms kultūrinėms įtakoms buvo patogiau įsikurti Livonijoje, aiškėja kuris kelias į Pabaltijį Vakarų Europos kultūrai buvo labiau prieinamas. Tai buvo tas pats senasis, skandinavų numintas, Ladogos kelias į Konstantinopolį.

Kaip apskritai tenka vertinti Pabaltijo studijų konferencijas? Atrodo, kad jos įgyja vis didesnės tarptautinės reikšmės. Jeigu pradžioje jos tenkinosi tik trimis Pabaltijo kraštais, tai šioje konferencijoje jau labai aktyviai dalyvavo suomiai, švedai, rusai ir vokiečiai. Dėl to tarptautiškumo netektų piktintis, o reiktų greičiau tik džiaugtis. Tačiau mums lietuviams tai kelia tam tikrų uždavinių, kuriems mes nelabai esame pribrendę. Reiktų mums sugebėti Didž. Lietuvos Kunigaikštijos vaidmenį ir net atskirai Žemaitijos vaidmenį ryškiai pristatyti šiame forume. Ko šioje konferencijoje buvo labai pasigesta. Viena iš tolimų priežasčių šio trūkumo tolimoje perspektyvoje kaip tik ir būtų nebuvimas Viduramžio lietuviškoje kultūroje. Temų būtų daugybė. Reiktų tik kad jomis susidomėtų mūsų jauni mokslininkai. Gal reikėtų pradėti nuo vienos kitos liet. kronikos kritiško vertimo anglų kalbon ir jų mokslinės analizės, tuo būdu sužadint susidomėjimą Vakarų mokslininkų tarpe, kaip tai jau padarė estai, išversdami anglų kalbon Henriko kroniką. Bet priėjimo būdų galėtų būti dar ir kitokių ir labai įvairių.

Baigiant šiuos įspūdžius, dar pora minčių. Baltiškųjų studijų puoselėjimo draugija gana tiksliai ribojasi geografišku pobūdžiu, t. y. tomis temomis, kurios kokiu nors būdu liečia Pabaltijį. Jie vengia temų, kurios yra apskritai žmogiškos, bet neturi geografinio pabaltietiško pobūdžio. Tokiu būdu visa eilė reikšmingų temų išeina anapus šios mokslinės veiklos ribų. Aš čia turiu galvoje ypač filosofines ir religines problemas.

Religinėje srityje pradžioje buvo šis tas bandyta, tačiau dirva nepasirodė derlinga. Tačiau neatrodo, kad reiktų nuleisti rankas ir šioje srityje. Ir štai dėl ko. Mūsų okupuoti kraštai susitinka su filosofinėmis ir religinėmis problemomis savitu, Vakarų pasauliui iki šiol nežinomu būdu. Liberalistiniam ir scientistiniam vakariečiui sunku iš viso patikėti, kad pažanga ir mokslas galėtų būti persekiotojai. Jie turi tik fanatiško tikinčiojo ar nacionalisto persekiotojo sąvoką. Nors dabar dalykai keičiasi iGed. Galva prieš kiek laiko pasakojo apie tris studijų centrus, susikūrusius Vakarų Europoje, studijuoti tikėjimo problemoms komunistiniuose kraštuose. Ir šie centrai skundžiasi faktiškos medžiagos neprieinamumu iš Pabaltijo kraštų. Baltiškųjų studijų draugijos globoje vertėtų užmegzti ryšius su šiais centrais dvejopu tikslu: padėti jiems gauti medžiagos ir bendradarbiauti, ją analizuojant. Studijuoti religinę fenomenologiją tikėjimo persekiojimo kraštuose būtų humanistinio mokslininko vertas uždavinys. Jis ilgainiui galėtų prisidėti prie ligšiolinio religinio gyvenimo formų pozityvaus kritikavimo ir tobulesnių religinių formų išvystymo. Prasidėjęs ekumeninis sąjūdis galėtų sudaryti bendrą klimatą tokioms studijoms.

Šalia to, filosofinis priėjimas prie problemų neturėtų būti išskirtas iš šių studijų vien dėl to, kad jis neturi ko nors būdingai pabaltietiško. Čia iškylančios problemos yra plačiai žmogiškos ir šaukiasi gilesnio apmąstymo. Ir šioje konferencijoje buvo jausti vienų kitų diskusijų pabaigoje, kad po fenomenų apžvalgos būtų vieta ir principiniam apsvarstymui. Galimybių reiktų paieškoti. Pradžią ir čia galėtų sudaryti filosofinis marksizmo panagrinėjimas. Pagaliau galima būtų eiti tuo pačiu keliu, kurluo šiuose suvažiavimuose eina literatūros kritikai. Jie ima kurią pabaltiečio rašytojo knygą ir ją kritiškai vertina. Būtų galima paimti kokį vieną ar kitą pabaltietį filosofą ir jį vertinti. Pvz. galėtų būti A. Maceinos knyga vokiškai išleista apie marksizmo sampratą, kurioje jis pateikia labai originalią marksizmo filosofinę sintezę. Kodėl jaunam filosofijos daktarantui ar profesoriui nebūtų tinkama tema įvertinti šią marksizmo sampratą?

Nuotrauka Algirdo Grigaičio

Justinas Marcinkevičius

PAVASARIO LAUKIMAS

Apie ką mes mąstysim šįryt,
mes, užgesusios žemės vaikai?
... Miško žvėrys šnervėm atšildys
upių ledą — ir upės įkais,
ir akmuo pasisuks į saulę,
gyvas vėjas medžiais nubėgs.
Vėl stovėsim, ištiesę saują,
lyg prie lopšio, lyg prie duobės.
Kaip stebuklas, žolelė kalsis,
paprastai ir beprasmiškai taip.
Pirmą grūdą žemė paskalsins
ir iškels jį aukštai, aukštai.
Ak, mieloji, — sakysiu, šypsokis,
vėl ant žemės apsiaustą patiesk...
Lyg molinis trapus qsotis
mes dar esam pilni būties.

Janina Degutytė

NESAKYK — PAVASARIS PRAĖJO

Nesakyk — pavasaris praėjo.
Tik įsiklausyk — jis čia.
Nors ir ievos žiedus jau seniai paliejo.
Nors ir varpos rugio išplaukė į vėją.
O vis tiek jis čia!

Kas akimirksnį kas nors prabyla
Nuo dirvonų, girių, pakelių —
Į upelį, į žvaigždes, į tylą —
Nauju žiedu, šiltu sparneliu...
Kas akimirksnį — į sielą prasisunkia
Po lašelį vėjo nuostabaus.
Tai pavasaris juk prieš kelionę sunkią
Kojas brukněm žydinčiom apaus.

Nesakyk, kad jis — prisiminimas,
Kad ranka su sprogstančiais žilvičiais jau tuščia.
Jei pavasaris — neslūgstantis laukimas,
Jei pavasaris — kaip amžinas gimimas...
Tik įsiklausyk — jis čia — — —

Dialogas su taip ir kitaip galvojančiais

(Atkelta iš 2 pusl.)

nemokėjo Škirpai, tai kodėl ją (jei tą pačią) turėjo apmokėti Raštikiui? Ar jis priimtinesnis, minkštesnis, leisis nusiderėti, duosis vokiečiams atplėšiamas nuo to nesukalbamo Brazaičio įtakos? Aiman, vis tas nelemtas politinis naivumas, kartais šventas, kartais prakeiktas. Jam į sijoną įsikabinusi, kaip ragana vaiposi ir kita negerovė, kurios vardas — spontaniškumas. Labai dažnai ir išmintingi vyrai, nesustoję nors akimirkai pagalvoti, apmąstyti, ima ir padaro ėjimus, atlieka veiksmus, kurie prieštarauja net elementariems politinės logikos reikalavimams. Nagi, yra ir toks paukštis, šaipykis nesišaipyki, pone profesionale, (jis naiviai kraipo ignorantišką galvą kiekvieną kartą, kai bandai jam paskaityti lekciją iš politinės teorijos ar politinės logikos). Jam atrodo, kad toks paukštis visai neegzistuoja, kaip neegzistuoja grybų sėklos. Tiesa, retai kas tą paukštį mato, beveik nesutinka, nepažįsta. Jis lengvai išbaidomas ir naivininkų ir spontanininkų. Spontaniškumas yra didžiausias politinės logikos priešas, nes jis nesitraukia jai iš kelio, nenori subordinuotis, kaip privalėtų būti. Vargu Lietuvoje turėjome kitą tokį politinės logikos ekspertą, kokiu buvo Ern. Galvanauskas. Jei Krėvę-Mickevičių į paleckinę liaudies vyriausybę nuvedė dalinai naivūs lūkesčiai, tai Galvanauską — visiškai kiti motyvai. Jis buvo perdėm gudrus ir politiškai logiškas, kad nesuprastų ir neužuostų, kuo viskas kvepia. Jis neturėjo jokių politinių iliuzijų, bet jis turėjo logiškai pagrįstų ekonominių iliuzijų. Galvanauskas netikėjo, kad bolševikai bus tokie ūkiškai kvaili ir politiškai nelogiški, puldami tuoj griauti klestintį Lietuvos ūkį savo pačių nenaudai. Kur matei tokį kvailį, galvojo Galvanauskas, kuris piautų, keptų ir lėbautojams į vaišių stalą neštų aukso kiaušinius dedančią vištą, užuot leidus jai ir toliau tuos kiaušinius dėti į jo paties "locną" krepšį. Žandikauliai traškėjo kiekvienam (nagi ir man), kam teko turėti diskusinį dialogą su Galvanausku ir susidurti su jo logiškai aštria argumentacija. Čiaudėjo Smetona su Tubeliu Kaune, o vėliau Škirpa - Karvelis - Skipitis Berlyne, kai šis imdavo skaityti politinės logikos lekcijas jiems. Kai žymus masonas sutiko būti kat. bažnyčios Klaipėdoje statybos k-to pirmininku, dažnas anuomet šūktelėjo: tai politinis oportunizmas. Nežinau ir skelbiu šiuo klausimu neutralumą. Težinau, kad tai neprieštarauja polit. logikai ir kad Galvanauskas neturėjo nė krislo naivumo. Gal būt, mes kai ką, gal net daug ką, nežinome apie masonus aplamai ir apie patį Galvanauską, konkrečiai. Na, bet gana su tuo naivumu. Ką darysime su palaida bala? Nebeliko laiko nei vietos šnektelti apie veiksnius, sugestijas dėl jų reformos, senas ir naujas šiais klausimais idėjas. Tiesą pasakius, nėra nė pakankamo entuziazmo vesti daugmaž akademišką dialogą su tais, kurie turi stiprią, sakykime tiesiai, partišką tendenciją tempti šį klausimą ant partiškai oportunistinių ašmenų. Toks pašnekesys būtų betikslis. Gaunasi įspūdis, kad, pavyzdžiui, naujienininkai ir krikdemai iš esmės neprieštarautų visų veiksnių viršūnės poziciją užleisti P.L.B-nei, pagal "Lietuvių Chartos" raidę ir prasmę, tik jokiu būdu ne dabar, kol pastaroji yra frontininkų dominuojama. Girdi, tam uždaviniui tie "politiškai naivūs" vyrai nesą priaugę (plg. Naujienas), reikėtų luktelti, bent kol jų saulė sustos kilusi ir pradės leistis žemyn (plg. krikdemus). Noriu kategoriškai pabrėžti, kad absoliučiai nesivaikau kokių nors simpatijų ar antipatijų vienai kuriai centr. organizacijai bei jų vadovams, bandau tik objektyviai-akademiškai įžiūrėti, ko iš mūsų reikalauja mūsų pačių konstitucija "Lietuvių Charta". Tris sugestijas, atėjusias iš kai kurių į šias diskusijas įsiterpusių, tenka diskvalifikuoti ir atmesti. Niekad ir niekur neteigiau, kad centr. veiksniai pateko akligatvin ir esamą situaciją nekvalifikavau palaida bala. Antra, ar padoru yra į mano plunksną dėti žodžius, kurių nerašiau, mintis kurių neišreiškiau. Ne visokeriopo lietuviškojo darbo bolševikišką centralizciją peršu, o tenoriu tik jo organizuoto pasidalinimo, planingumo, konsolidacijos ir jos hierarchinės viršūnės. Pasimokykime iš Kat. Bažn. organizacijos ir jos organizacinės struktūros, iš kurios net bolševikai mokosi (pvz., politbiuras, partijos neklaidingumas, etc.). Pažiūrėkime į ją nevien kaip į **Kristaus Mistinį Kūną**, o ir kaip į žmonių ir žmogišką organizaciją, kuri praėjty pridarė aibes klaidų ir kuriai šv. Dvasia nesiskubina barstyti neužtarnautų įkvėpimų, o žiūrėkite, kaip nepajudinamai ji laikosi nedraugiškame pasaulyje. To paslaptimi yra **hierarchinis principas** jos organizacinėje struktūroje ir nepaprastai išbalansuotas delegavimas — darbo pasidalinimas. Trečias dalykas, jei nebūtų taip dažnas ir įkyrus, nevertas būtų nė dėmesio. Kalbu apie tuos, kurie mėgsta dažnai ir garsiai reikšti savo nuomones visais pasaulio klausimais, bet kiekvieną kartą, praverdami burną, teparodo kartais auksinius dantis, o kartais — tik kvailumą. Šimtai žodžių — nė vienos minties, taria jie oponentui "žinoviškai", nesuvokdami, kad tai loginė nesąmonė. Nėra tokio genijaus, kuris 2-3 sakiniais neišreikštų nė vienos minties, tai ką bekalbėti apie šimtą ir daugiau sakinių. Kitukart meldžiamasis, verčiau sakyk — daug žodžių — maža minties, arba, jei nori oponentą visai suniekinti, sakyk, daug minčių, bet visos kvailos ir nė su viena nesutinku. Tatai, nors kvaila, bet įmanoma, ogi nesąmonė taipgi yra mintis.

Lauktinas ir toks priekaištas: vaikigali, per drąsiai laipioji ant kulnų dideliem, garbingiem žmonėm. Nesutinku, kad, ir 30-40 metų praėjus po įvykių, neturėtume būbną vadinti būbnu. Panaši, analitinio pobūdžio essay būtų medinė ir sustingusi, be gyvų pavyzdžių, be žmogiškosios tikrovės iliustracijų. Tų žmonių kulnys ne iš porcelano, nesusikuls, jeib tik nesimėtai fariziejiškais akmenimis ir neskaičiuoji nuodėmes kitų, pats ne šventuoliu, o nusidėjėliu būdamas.

METINIS LITUANISTIKOS INSTITUTO TARYBOS POSĖDIS

Lituanistikos instituto pirmininkas dr. J. Gimbutas praneša, kad metinis Lituanistikos instituto posėdis įvyks birželio 8-9 dienomis . Philadeuphijoje prof. J. Puzino namuose. Laukiama 14 dalyvių, jų tarpe L. I. prezidiumo tėvdininko dr. T. Remeikio ir Bibliografijos skyriaus vedėjo J. Dainausko iš Chicagos. Posėdžiuose bus svarstomi L. I. leidinių reikalai, renkami nauji instituto nariai, planuojamas instituto suvažiavimas 1975 metais. Tarybą sudaro prezidiumo nariai ir visų instituto skyrių vedėjai. Kviečiamas ir buv. L.I. pirmininkas dr. V. Maciūnas, dabar rengiąs IV-jį Lituanistikos Darbų tomą.

Nauji leidiniai

P. Gaučio išverstojo romano viršelis, pieštas Ados Korsakaitės-Sutkuvienės

● **Jose Eustasio Rivera, AMAZONĖS DŽIUNGLĖSE.** Romanas. Išvertė P. Gaučys. Išleido Lietuviškos knygos klubas 1974 m. Aplanko ir viršelio piešinys Ados Korsakaitės - Sutkuvienės. Iliustracijos dail. Julio Vanzo. Kalbą žiūrėjo Juozas Masilionis. Spaudė "Draugo" spaustuvė, 4545 W. 63rd St., Chicago, Ill. 60636. Knyga 356 psl., kaina $6.00, gaunama "Drauge".

Tolimų kraštų ir nuotykių mėgėjams šitas žinomo kolumbiečio rašytojo romanas skaityti bus vienas malonumas. Anot knygos aplanko paraštės, J. E. Rivera, atvaizduodamas Amazonės upyno gumos rinkėjų kančias šio šimtmečio pradžioje, nutraukia nuo mūsų akių tokią nepermatomą skraistę, kokia yra ir šio krašto nei peržengiamos, nei įžvelgiamos girios. Būdinga lietuvio sielai meilė miško, pilno simpatingos, kone religinės mistikos, čia susitinka su klaikia savo priešingybe, atogrąžų giria, pilna ne tik savo vešlumu save naikinančios augmenijos, bet ir klaikiausios išvaizdos gyvulių.

Sintetinės gumos atradimas šią gumos rinkėjų tragiką užbaigė, kaip toli siekiąs mokslo išlaisvinimas. Šiandien tai yra praeitis, psichologiškai tolima praeitis, tačiau laiko atžvilgiu ji yra taip netoli nuo mūsų.

Šalia rafinuoto vieni kitų išnaudojimo, šiame romane mes sutinkame ir poetą - teisininką, kuris nesiliauja tikėjęs į Vakarų kultūros teisės jėgą ir — kai kas sakytų — naiviai siekia jos pagalba išlaisvinti skriaudžiamuosius.

Povilas Gaučys, šio romano vertėjas, yra patyręs ekskursijos vadovas, mums keliaujant po Pietų Amerikos ir Ispanijos kultūras, tiek topografiniu, tiek literatūriniu, tiek kultūriniu požiūriu.

● **SĖJA, 1974 m. Nr. 1 - 2.** Tautinės demokratinės minties laikraštis. Leidžia Varpininkų leidinių fondas. Redaguoja Liudvikas Šmulkštys, 2523 West 69th St., Chicago, Ill. 60629. Redakcinė kolegija: Z. Dailidka, K. Karvelis, V. Sruogienė. Administruoja Juozas Urbelis, 1649, N. Broadway, Melrose Park, Ill. 60160 Straipsnių antraštės ir užsklandos dail. Broniaus Murino. Žurnalas išeina 4 kartus per metus. Metinė prenumerata $5.00. Atskiro numerio kaina $1.50. Spausdina M. Morkūno spaustuvė Chicagoje.

Naujame žurnalo numeryje, be kita ko, rašo V. Sruogienė apie dėmesį Lietuvos praeičiai, minima Prano Čepėno 75 metų sukakti, P. Jonikas aptaria prof. Prano Skardžiaus nuopelnus, spausdinamas jau mirusio S. Baltūsio straipsnis "Lietuvos teismai", Kazys Karvelis stato klausimą: ar sugrįš lietuvių liaudies kultūra į kaimą?, V. Sruogienė dar įdomiai užsimena apie Jurgį Baltrušaitį, Albiną Rimką ir Jurgio Savickio šeimos tragediją. Patraukli ir apžvalginė žurnalo dalis.

● **JOUNRNAL OF BALTIC STUDIES, Volume IV, Number 4, Winter 1973.** Žurnalas yra leidžiamas Baltiškųjų studijų puoselėjimo draugijos (Association for the advancement of Baltic Studies). Redaguoja Arvids Ziedonis, Jr., Muhlenberg College, Allentown, Pa. 18104. Užsakymus ir prenumeratas siųsti šiuo adresu: Executive Office of the AABS, 366 - 86th St., Brooklyn, N. Y. 11209. Draugijos nariai, įmokėdami $12.00 dolerių metinį nario mokestį, gauna ir žurnalą. Studentams žurnalo prenumerata $6.00. Bibliotekoms ir šiaip institucijoms prenumerata metams $15.00.

Šis anglų kalba leidžiamas žurnalas yra sutelktinė lietuvių, latvių ir estų mokslininkų pastanga Baltijos kraštų praeities ir dabarties problemas pristatyti pasauliui aukšto lygio įvairiausių mokslų svarstymuos.

Tik kažkaip šiame numeryje pasigendame kiek didesnio lituanistinių temų indėlio. Sakysim, korpusinėje žurnalo dalyje, iš septynių pozicijų, tik vienos tema yra lietuviška. Tiesa, Vilmos Voigt straipsnyje apie Baltiškąsias studijas Vengrijoje yra kalbama ir apie lietuvius, šalia latvių ir estų. Bet ir jame objektai ir šaltiniai daugiausia imami tik iš anapus geležinės uždangos. Jei minimos išeivijos pavardės, tai tik tokių mokslų kaip archeologijos ar kalbotyros. Išeivijos lietuvių grožinės literatūros, matyt, Maskva ir vengrams minėti neleidžia, nors yra žinoma, kad vengrai tiesiogiai yra prašę iš laisvojo pasaulio jos prisiųsti, ir ji buvo pasiųsta. Tačiau kaip pavergtoje Lietuvoje, taip ir Vengrijoje nei enciklopedijose, nei antologijose, nei literatūros istorijose bei mokslinėse studijose išeivijos kūrybingiausioji literatūra turi garbės būt neminima.

Žurnalo knygų apžvalgose, iš daugiau dešimties recenzuojamų leidinių, nerandame nė vieno, kuris tiesiogiai liestų lituanistiką. Tai irgi akivaizdus pussiausvyros neišlaikymas, dėl kurio kalta gal ne tiek pati rekacija, kiek mūsų pačių slunkiškumas.

● **EGLUTĖ, 1974 m. gegužės mėn.** Vienintelis lietuviškas laikraštėlis vaikams išeivijoje. Redakciją sudaro: ses. Ona Mikailaitė, Elena Juknevičienė, Danguolė Sadūnaitė. Administruoja ir spausdina Nekaltai Pradėtosios Marijos seserys. Redakcijos ir administracijos adresas: Eglutė, Immaculate Conception Convent, Putnam, Conn. Metinė prenumerata $5.00.

Šis Eglutės numeris ypač stiprus tiek piešiniais, tiek Pušelės ir Ritonės Jotvingytės apsakymėliais ir kita smulkesne, vis gerai parengta medžiaga. Bet šį kartą ypač skaitytoją džiugina tie gerą literatūrinį skonį, talentą ir vaiko psichologijos pažinimą liudijantys Onytės Pakalnytės ir Birutės Pūkelevičiūtės eilėraščiai — šedevriukai.

● **PENKIOLIKTASIS DERLIUS. Moksleivių metraštis 1973 - 1974.** Chicagos Aukštesniosios lituanistikos mokyklos Tėvų komiteto leidinys. Redaktorės: Dalia Bilaišytė ir Daiva Barškėtytė. Redakcinė komisija: Leona Bradūnaitė, Marija Bružaitė, Rita Kupcikevičiūtė, Radutis Orentas, Arūnas Pemkus, Danutė Saliklytė ir Indrė Toliušytė. Metraščio globėjai: Juozacs Masilionis ir Rimas Černius. Piešiniai Marijos Bružaitės, Ritos Kupcikevičiūtės, Arūno Pemkaus ir Indrės Toliušytės. Spaudė Vlado Vijeikio spaustuvė Chicagoje. Tiražas 300 egz. kaina $3.00.

Didelio formato, gražiai sutvarkytas, 126 psl. leidinys, kurio rašiniuos ir nuotraukose atsispindi šios mokyklos kasdieninis darbas, šventiški momentai ir jos mokinių plunksnos pajėgumas. Pažymėtina ir tai, kad mokykla tokius leidinius mokslo metų pabaigoje išleidžia jau penkiolikti metai, neuždarydama durų jin ir kitoms lituanistinėms mokykloms. Šiemet bent 6 leidinio puslapiai skiriami Clevelando Šv. Kazimiero lituanistinei mokyklai.

● **MŪSŲ ŽINIOS, 1974 m. gegužės mėn. 19 d., Nr. 10 (52).** Lietuvių jėzuitų ir Jaunimo centro Chicagoje dvisavaitinis biuletenis. Atsakingasis redaktorius Algimantas Kezys, S.J. Biuletenį redaguoja Danutė Vakarė. Redakcijos ir administracijos adresas: 5620 S. Claremont Ave., Chicago, Ill. 60636. Akis pirmiausia užkliūva už LKMA premijų įteikimo, už ateitininkų šeimos šventės, už Lietuvių fondo suvažiavimo.

● **PASAULIO LIETUVIS, 1974 m. kovo - balandžio mėn. Nr. 4/69.** Leidžia Pasaulio Lietuvių Bendruomenės Valdyba. Redaguoja Stasys Barzdukas, 18308 Hiller Ave., Cleveland, Ohio 44119. Administruoja Stasys Džiugas, 7240 S. Mozart St., Chicago, Ill. 60629. Metinė prenumerata $3.00.

● **ŠALTINIS, 1974 m. balandžio mėn. Nr. 2.** Tikybinės ir tautinės minties iliustruotas žurnalas. Išeina kas antras mėnuo. Leidžia Šv. Kazimiero sajunga ir marijonai. Redaguoja S. Matulis, MIC. Redakcijos ir administracijos adresas: 16 Hound Rd., West Bridgford, Nottingham, NG2 6AH, England. Metinė prenumerata 1 sv. 50 p. ($4.00).

● ***AKIRAČIAI, 1974 m. kovo mėn., Nr. 3.*** **Atviro žodžio mėnraštis.** Leidžia Viewpoint Press, Inc. Šio numerio redakcija: D. Bielskus, K. Drunga, L. Mockūnas. G, Procuta, Z. Rekašius, dr. T. Remeikis, dr. E. Vaišnienė, H. Žemelis. Metinė prenumerata $6.00. Redakcijos ir administracijos adresas 6821 S. Maplewood Ave., Chicago, Ill. 60639.

Nuotr. V. Maželio

Rimas Vėžys

ATOSTOGOS

Vasarom
Išvažiuoju
Tolimuosna
Miškuosna
Prisigeriu
Pušų kvapo
Tyro ir šalto
Ežero vandens
Šiaurės pašvaistės spalvų
Ir mėlyno dangaus.

Grįžęs
Miestan
Vaikštau
Pagiriodamas
Ir žaksiu
Mėlynos padangės
Gabalais

Jonas Aistis (1904-1973) Nuotr. V. Maželio

"Lietuvių poezijos pavasario Chicagoje" programos rėmuose šiandien 2 val. popiet Jaunimo centro kavinėje rengiamas Jono Aisčio gyvenimo ir vaizdų ir jo paties pasipasakojimų bei įskaitytos kūrybos montažas.

Jono Aisčio žodžio muzika New Havene

Lietuvių Moterų klubų federacijos New Haven'o klubo dėka šio miesto vardas yra tapęs sininimu aukšto lygio lietuviškiems renginiams. Ilgametės klubo pirmininkės Salomėjos Valiukienės iniciatyva ir organizacija gegužio 11 d., 6 val. vakare, įvyko tikrai šiose apylinkėse reto lygio akademija, skirta Jonui Aisčiui.

Baltai žydinčių sedulų puokštės prieglobstyje stovėjo dailininko molbertas. Nuo jo keliomis nuotraukomis žvelgė pats poetas Aistis į savo čia pat išdėstytus poezijos leidinius. Akademiją atidarė klubo pirmininkė Salomėja Valiukienė, pakviesdama studentę Vaivą Vėbraitę pravesti vakaro programą. Įžvalgiai paruoštais pristatymais Vaiva iškvietė pirmiausia poetą, dramaturgą Stasį Santvarą, vėliau aktorių Henriką Kačinską byloti apie poetą Joną Aistį.

St. Santvaras dailiai ornamentuotu, nuoširdžiu žodžiu atvėrė Aisčio — žmogaus intymiąją pusę. Iš Aisčio publicistinio veikalo "Laikas ir žmonės" jis paskaitė keletą intymių, spalvingų istorijėlių apie poeto draugus K. Binkį ir Antaną Miškinį. Papasakojo ir apie savo pirmąją pažintį su Aisčiu — tyliu, kukliu, nedrąsiu. Toks jis būdavo tarp mažai pažįstamų žmonių. Vėliau, pažinčiai pražydus, pasirodydavo Aistis ir šnekus, ir drąsus, ir su humoru. Visa tai prasiskverbdavo ir į jo gausioje lyrikoje. Lyrikoje, ne kristaliniame karste užmigusioje, o pilnai gyvoje poeto genties lūpose. Neužmigo ji kristaliniame karste, o liko visuotinai mylima todėl, kad ir pasiekusi asmenines poetinės estetikos gelmes, ėjo su laiku, su žmonių nuotaikomis. Pats Aistis sau ir savo lyrikai buvo pastatęs šiuos reikalavimus: atvirumą, nuoširdumą, aiškumą ir paprastumą. Aisčio didžiosios gyvenimo vertybės rikiavosi šia tvarka: Dievo išpažinimas, Lietuvos meilė, betarpė jos laisvė ir poezija. Aisčio publicistika, taip kaip ir jo lyrika, buvo giliai asmeniška. Jo "Milfordo gatvės elegijos" — tai "... sielvarto sklidina giesmė Lietuvai" — St. Santvaro žodžiais tariant.

Iškilusis aktorius Henrikas Kačinskas bene pirmą kartą New Haven'e. Jo širdimi ir lūpomis, ne — jo visa esybe tą gerą pusvalandį kalbėjo patsai Aistis. Toji žodžio muzika plaukė tai žaismingais, tai tiesiog iki skausmo sielvarto kupinais posmais: "Fuga As moll", "Pastoralė", "Buvo saulė", "Šilainė", "Sniegė", "Aš pajutau", "Naktis", "Rugpiūčio naktis", "Praeitis", "Pavergtoji", "Poeto mirtis". Nuo aistiškosios baltos saulės, per juodas naktis — iki pačios Juodosios Nakties, kuri poetą nuveda pas pačią Balčiausiąją Saulę, jutai Aistį gyvą, čia pat. Toks jis ir liks savo žodžių muzika savo genties lūpose.

Yale universiteto muzikos studentai su dideliu nuoširdumu ir muzikiniu pajėgumu pagrojo Dvoržako "As dur" styginį kvartetą. Pabaigoje ilgametė New Haven'o senesniosios kartos veikėja M. Jokūbaitė pasidžiaugė puikia programa ir nuo savęs padėkojo jos dalyviams bei New Haven'o Moterų klubui už šį šaunų renginį.

Skanėstais turtingas bufetas ir šeimininkių nuoširdumas, sulaikė maloniame paviešėjime svečius, atvykusius net ir iš tolimojo New Yorko.

G. Iva.

MIRĖ ATOMŲ TYRINĖTOJAS

Argonne laboratorijos tyr. fizikas Paul Gast, 57 m., vienas iš padėjusių išrasti atominę bombą mirė geg. 27 d. Hinsdale ligoninėje.

TONY POWELL
(Povilonis)
REAL ESTATE BROKER
Associated with
REGNIER REALTY
6031 Archer Avenue
Chicago, Illinois 60638
Tel. 582-1700 — Res. 735-1968

STANLEY JR. SAYS:
1974 Plymouth, Duster ONLY $2511

LeBaron 2-Door Hardtop
Save up to $1,500.00 on new 1973's
BALZEKAS
CHRYSLER PLYMOUTH VALIANT IMPERIAL
4030 So. Archer GOODYEAR TIRES Tel. VI 7-1515
Buy In Brighton Park—You Don't Have To Drive Miles For Service

HOLD IT!
We have a savings plan for your financial future ... and you'll like saving with us. Ask your friends and neighbors about St. Anthony Savings!
Tik pas mus galite pasirinkti Dividendų mokėjimo planą.

Annual Yield	Quarterly Yield	Monthly Yield	CLASSES OF SAVINGS:	Minimum Deposit	Per Centage
7.627	7.418	7.372	4 years CERTIFICATE of DEPOSITS	$10,000.00	7½%
7.354	7.160	7.118	4 years CERTIFICATE of DEPOSITS	$ 5,000.00	7%
7.083	6.902	6.863	2½ years CERTIFICATE of DEPOSITS	$ 5,000.00	6¾%
6.812	6.644	6.608	2 years CERTIFICATE of DEPOSITS	$ 5,000.00	6½%
6.541	6.387	6.353	1 year CERTIFICATE of DEPOSITS	$ 1,000.00	6¼%
5.390			PAID-UP SAVINGS PASSBOOK	$ 100.00	5¼%
5.126			OPTIONAL SAVINGS PASSBOOK	$ 10.00	5%

PAS MUS NE VISI DARBININKAI YRA LIETUVIAI, BET KIEKVIENAME SKYRIUJE GALIMA SUSIKALBĖTI LIETUVIŠKAI.

MEMBER F.S.L.I.C. WASHINGTON, D.C.
Saint Anthony Savings
1447 South 49th Court Cicero 60650
Telephone 656-6330 and 242-4395
JOSEPH F. GRIBAUSKAS, Vedėjas
Open Mon. 9-8, Tues.-Thurs. Fri. 9-5. Sat. 9-1; Closed Wed. & Sun.

Kultūrinė kronika

Poezijos pavasaris Chicagoje šį savaitgalį

Šiomis dienomis Jaunimo centro kavinėje išskirtiniau švenčiama kultūrinių vakaronių 1973-1974 metų sezono pabaiga. Vakaronių vadovė Teresė Pautieniūtė-Bogutienė ir jai nepavargstančiai talkininkaująs dr. Jonas Boguta suprojektavo gegužės 31 d. ir birželio 1 d. lietuvių poezijos šventę Chicagoje. Tai įdomus ir pirmakartinis toks įvykis visos išeivijos kultūriniam gyvenime.

Vakar vakare Jaunimo centro kavinėje buvo žodinis, muzikinis ir vaizdinis lietuvių poezijos montažas. Šiandien 2 val. popiet ten pat rodomi poetų Mykolo Vaitkaus ir Jono Aisčio gyvenimai judančiu filmu ir skaidrėmis ekrane, kartu klausantis ir juostuosna įrašytos jų kalbos bei autorinių skaitymų. Tuoj po Vaitkaus ir Aisčio prisiminimo ir pagerbimo Lietuvių rašytojų draugijos pirmininkas Leonardas Andriekus kalbės apie šiandieninės lietuvių poezijos problemas ir moderuos bendrąjį pašnekesį. Ten pat kavinėj šiandien 7 val. vak. vyks išeivijos poezijos vakaras, kuriame savo kūrybą skaitys: Gražina Tulauskaitė, Liūnė Sutema, Vitalija Bogutaitė, Eglė Juodvalkytė, Živilė Bilaišytė, A. Pečiūraitė, Teresė Pautieniūtė-Bogutienė, Leonardas Andriekus, Kazys Bradūnas, Rimas Vėžys, Remigijus Bičiūnas. Po vakaro programos Lietuvių rašytojų draugijos pirmininkas Jaunimo centre turės draugijinį susirinkimą su Chicagos ir apylinkės lietuviais rašytojais, o sekmadienį (birželio 2 d.) 10 val. ryte jėzuitų koplyčioje atlaikys mišias už mirusius lietuvius rašytojus ir pasakys atitinkamą pamokslą. Mūsų literatūros bičiuliai ir visa lietuviškoji visuomenė kviečiama visur šioje poezijos šventėje dalyvauti.

Nuotr. V. Maželio

Živilė Bilaišytė

ŽODIS

Vakar atėjo žinia,
kad žodis dingo.

Visą naktį pinsime burtus
iš liepsnos,
iš šešėlių,
iš tamsos.

Nupintas žalvario pinkles
išdėstysim kalno viršūnėje.

Ir šokį sukursim papėdėj
iš maldos,
iš giesmių
ir šviesos.

Padangės žaroj įrašytas
žodis saulės pirštais.

KNYGA APIE KRISTIJONĄ DONELAITĮ, ANTANĄ STRAZDELĮ IR ADOMĄ MICKEVIČIŲ

Montrealy gyvenantis vyresniosios mūsų kartos poetas ir plataus žvilgsnio kultūrininkas Pranas Dom. Girdžius parašė tris beletristines apybraižas apie Donelaitį, Strazdelį ir Adomą Mickevičių.

Poetas Girdžius, būdamas kartu literatūros kritikas ir kultūros istorikas, pasiėmė uždavinį išryškinti dvasinį Lietuvos veidą didžiosios jos tragedijos laike, būtent, kai žuvo Didžioji Kunigaikštija ir prasidėjo šimtametė naktis. Tam tikslui jis pasiėmė apžvelgti tris rašytojus: Kristijoną Donelaitį, Antaną Strazdelį ir Adomą Mickevičių. Būdamas gerai susipažinęs su šio laikotarppio visos Europos politine ir kultūrine situacija ir išgyvendamas savo problemą poeto dvasia, autorius šioje knygoje pažeria ne tik toli siekiančių įžvalgų, bet ir tikrų poezijos perlų.

Knygą, pavadintą "Tos pačios motinos sūnūs", leidžia Lietuviškos knygos klubas Chicagoj.

LIETUVA IR LIETUVIAI FUNK & WAGNALLS ENCIKLOPEDIJOJE

Šiame krašte labai populiari Funk & Wagnalls New Encyclopedia naujausioje savo 1973 metų laidos 15-tame tome nemažai duoda medžiagos apie Lietuvą ir lietuvius, skirdama tam reikalui puspenkto dviskiltinio puslapio. Palyginimui galima suminėti, kad Latvijai ir latviams tame pat tome skiriama tik pustrečio puslapio. Lietuvos istorija enciklopedijoje apžvelgiama neiškraipytai iki pat šių dienų. Pabrėžiama slogi rusų okupacija ir tautos priešinimasis. Atskirai kalbama apie pačią lietuvių kalbą ir lietuvių literatūrą, vėl pažymint, kad sovietinė okupacija ją perskėlė į dvi dalis: į šiandieninėje Lietuvoje rašomą ir kuriamą išeivijoje. Šią enciklopediją leidžia Funk & Wagnalls, Inc. New Yorke.

GAILESTINGŲJŲ SESERŲ KONGRESAS

Tarptautinis katalikių gailestingųjų seserų kongresas Romoje sutraukė apie 4,000 dalyvių.

KULTŪRINĖ PROGRAMA KENNEBUNKPORTE

Pranciškonų vasarvietėje Kennebunkporte, Maine, šios vasaros sezonui ruošiama plati kultūrinė programa iš koncertų, literatūros vakarų ir paskaitų. Sezonas prasideda birželio 29 d. ir baigiasi rugsėjo 2d. — Darbo Šventę. Pas pranciškonus kasdien atostogauja apie 150 - 200 lietuvių. Kultūrinė atmosfera labai gyva.

ŠIEMET BUS PASKIRTA DEŠIMTOJI VINCO KRĖVĖS LITERATŪROS PREMIJA

Montrealio lietuvių akademinis sambūris šįmet skiria dešimtąją Vinco Krėvės literatūros premiją už geriausią 1972-1973 metais išleistą lietuvių grožinės literatūros knygą Vakarų pasaulyje. Vadovaujantis premijos statutu, Krėvės premija negali būti skiriama knygai, jau atžymėtai kokia kita premija ar laimėjusiai literatūrinį konkursą. 500 dolerių vertės Vinco Krėvės literatūros premiją skiria ir organizuoja Montrealio lietuvių Akademinis sambūris. Iškilmingas premijos įteikimas numatomas š. m. spalio 5 d. Montrealyje, Kanadoje.

Knygą dešimtajai Vinco Krėvės literatūros premijai atrinks ir balsų dauguma nuspręs penkių asmenų jury komisija, kurios sprendimas yra galutinis. Jury komisijos sudėtis bus viešai paskelbta vėliau, kai savo atstovus jury komisijon paskirs Lietuvių rašytojų draugija ir Lietuvių Bendruomenė.

1972-73 metais išleistųjų knygų autoriai ir leidėjai yra prašomi Akademiniam sambūriui atsiųsti po 5 (bet nemažiau dviejų) egzempliorius Krėvės premijai kandidatuojančių knygų. Gavus po 5 egz. kandidatuojančių knygų, jury komisijos darbas būtų daug našesnis ir lengvesnis.Negautų 1972-73 metais išleistų knygų jury komisija gali ir visiškai nesvarstyti.

Knygos siųstinos Akademinio sambūrio pirm. dr. Jūratei Ciplijauskaitei-Tanner, 699 Victoria Drive, , Baie d'Urfe, Quebec, Canada.

SOVIETŲ ROMANAS VĖL GARBINA STALINĄ

Maskvoje išleistas Ivano Stadniuk romanas "Karas", kuriame pirmą kartą po eilės metų taip aukštinamas Stalinas, atremiant jam Chruščiovo iškeltus priekaištus.

STAMBI MENO PARODA

Chicagos meno institute, Morton padaliny, nuo birž. 15 iki rugp. 11 d. bus 71-ma Amerikos meno paroda, kurioje dalyvaus 58 dailininkai su 108 kūriniais.

Nuotr. V. Maželio

Eglė Juodvalkytė

MINTYS PAVASARIO NAKTĮ

trečią kartą
jis gimė
joje:

meilė kaip ugnis
kaip ledas

šalta šalta šalta

juokas lyg gėlės
lyg lietus

gailus gailus gailus

mimimas
kaip mirtis

kartus kartus kartus

gyvenimo tuščiam lange
jis mirė trečiąkart

SKULPTŪRA "KODĖL?"

Prie Chicagos universiteto rūmų pastatyta Richardo Hunt sukurta 8 pėdų bronzinė skulptūra "Kodėl?". Skulptūros įrengimui lėšas parūpino S. H. Nerlove fundacija. Dabar prie universiteto lauke yra 11 panašių skulptūrų.

APIE FOTO REPORTAŽUS

Fotografavimo srityje aukštų laimėjimų pasiekęs ir eilėje didelio tiražo amerikiečių spaudinių dalyvaująs Jonas Dovydėnas žurnalistikos vadovėliui parašė straipsnį apie foto reportažus.

MIRĖ LAIKRAŠTININKAS ALSOP

Tesulaukęs 60 m. Washingtone mirė knygų autorius, laikraštininkas Stewart J. O. Alsop, sirgęs leukemeja, o paskutinėmis dienomis ir plaučių uždegimu. Kad jis serga leukemija, sužinojo 1971 m. liepos mėnesį. Žinodamas, kad serga nepagydomai, parašė knygą "Stay of Execution".

MARCONI ŠIMTMEČIO PARODA

Švenčiant 100 m. sukaktį nuo radijo išradėjo Marconi gimimo, nuo birž. 10 iki rugs. 2 d. Mokslo ir pramonės muziejuje Chicagoje tai sukakčiai paminėti bus speciali paroda. Visa eilė eksponatų atgabenta iš Marconi tėvynės Italijos.

RELIGINĖS LAISVĖS KONFERENCIJA

Ryšium su JAV 200 m. nepriklausomybės minėjimu 1976 m. Philadelphijoje šaukiama 6 dienas užtruksianti vadinama Religinės laisvės konferencija, kur dalyvaus apie 500 religinių vadų, teisininkų, istorikų, pedagogų, kovos dėl teisių aktyvistų ir kitų.

MIRĖ DRAMATURGAS R. CREAN

Daugelio dramų autorius Robert Crean, 50 m., mirė širdies smūgio ištiktas. Už savo dramą "The Defenders" jis buvo laimėjęs televizijos Emmy premiją. Daugelis jo dramų buvo perteiktos radijo ir televizijos programose. Buvo baigęs Katalikų universitetą Washingtone.

MASKVA KIETA RAŠYTOJUI NEKRASOVUI

Rašytoją Viktorą Nekrasovą, kuris kritikavo Solženicino ištrėmimą, komunistai išmetė iš Kino teatrų darbuotojų unijos ir pagrasino, jeigu neprisitaikys, tai bus išmestas ir iš rašytojų unijos. Tik Maskva naudoja tokias policinės prievartos priemones prieš laisviau pasireiškiančius rašytojus.

MIRĖ KOMPOZITORIUS, DIRIGENTAS ELLINGTON

Plaučių uždegimu New Yorke, Columbia ligoninėje, mirė Edward Kennedy (Duke) Ellington, daugelio plačiai pasklidusių dainų kompozitorius ir orkestro dirigentas. Skelbdami jo mirtį, amerikiečių dienraščiai jį vadino džiazo karaliumi. Velionis buvo sukūręs per 6,000 įvairių muzikos dalykų. Palaidotas su religinėmis apeigomis, dalyvaujant apie 10,000 žmonių miniai, jų tarpe daugeliui muzikų.

● Lietuvos Šaulių Sąjungos Toronto VI. Putvio kuopos DVIDEŠIMTMETIS. 1954 - 1974. Išleido L. Š. S. T. Toronto Vl. Putvio kuopa. Redagavo Pranys Alšėnas. Viršelį ir skyrių antraštes piešė kun. J. Staškus - Staškevičius. Techninė priežiūra St. Dargio. Didžioji noutraukų dalis St. Dabkaus. Spaudė Litho-Art, 971 College St., Toronto, Ontario, Canada. Leidinys 48 psl., gausiai iliustruotas nuotraukomis.

A. TVERAS
LAIKRODŽIAI IR BRANGENYBĖS
Pardavimas ir taisymas
2646 W. 69th St., Tel. REpublic 7-1941

EKSKURSIJOS Į LIETUVĄ 1974 METAIS
Gautos 4 papildomos grupės. Skubėkite registruotis.

American Travel Service Biuras šiais metais yra suorganizavęs 10 grupinių kelionių į Lietuvą. Tai yra kelionių biuras, kuris pirmasis pradėjo organizuoti šias ekskursijas ir turi didelį patyrimą šioje srityje. KIEKVIENĄ GRUPĘ LYDĖS PATYRĘS KELIONIŲ PALYDOVAS.

VISOS GRUPĖS LIETUVOJE PRALEIS 5 DIENAS (1 dieną Kaune)

Užpildyots grupės: birželio 11 ir 17 d. ir liepos 8 ir 31 d.

BIRŽELIO 27 D. — Iš Chicagos — $1070.00, iš New Yorko — $955.00
LIEPOS 23 D. — Iš Chicagos — $1085.00
RUGPIŪČIO 4 D — Iš Chicagos — $1,050.00; iš New Yorko — $945.00
RUGSĖJO 1 D. — 15 dienų: iš Chicagos — $963.00; iš New Yorko — $857.00
20 dienų su Roma: iš Chicagos — $1,085.00, iš New Yorko — $980.00
SPALIO 2 D. — Iš Chicagos — $898.00; iš New Yorko — 792.00

PRICES & AIR FARES SUBJECT TO CHANGE. RATES QUOTED BASED ON TARIFFS AND EXCHANGES IN EFFECT APRIL 1, 1974.

Taipgi mūsų biuras organizuoja kelones į Havajus — vieną š. m. rugpiūčio mėnesį, kitą vasario mėnesį 1975 m. Patariama registruotis dabar.

DĖL INFORMACIJŲ SKAMBINKITE ARBA RAŠYKITE:

AMERICAN TRAVEL SERVICE BUREAU
9727 South Western Avenue
Chicago, Illinois 60643 Tel. (312) 238-9787

Norintiems atsikviesti gimines iš Lietuvos sudarome reikalingus iškvietimo dokumentus. Taip pat teikiame informacijas kelionių reikalais po visą Ameriką ir kitus pasaulio kraštus, parduodame lėktuvų bilietus, parūpiname reikalingas vizas.

PERSONAL SELF-PROTECTION
.22 CAL. - 7 SHOT AUTOMATIC
Apsaugokit savę ir savo mylimuosius nuo kriminalinių užpuolikų su šiuo prancūziškai pagamintu, aukštos kokybės nemirtingų ašarinių dūjų ginklu. Šauna septynis kartus į sekundes. Tvirto metalo konstrukcija su patogiu saugiu gaiduku. Europiečių meisterių gaminti. Lengvai paspaudžiamas gaidukas. Nereikalingas federalinis šaunamų ginklų leidimas.
FITS EASILY IN PURSE OR POCKET
SEND $19.95 ADD $5.00 FOR 10 ROUNDS & LEATHER HOLSTER
GUARDIAN, DEPT. DD, BOX A • LONG ISLAND CITY, N.Y. 11101

FRANK'S TV and RADIO, INC.
RADIO IR STEREO APARATŲ PARDAVIMAS IR TAISYMAS
3240 SO. HALSTED STREET TEL. — CA 5-7252
DIDELIS PASIRINKIMAS ĮVAIRIAUSIŲ TELEVIZIJOS APARATŲ
SPALVOTOS TELEVIZIJOS APARATAI

DAŽAU
LANGUS BEI GARAŽUS
IŠ LAUKO
Nebrangiai
436-7041

WAGNER & SONS
Typewriters, Adding Machines and Checkwriters
Nuomoja — Parduoda — Taiso
NAUJOS NAUDOTOS
Virš 50 m. patikimas patarnavimas
5610 South Pulaski Road
Phone — 581-4111

KONCERTINES YPATINGAS
GITARAS
IR
KANKLES
DARO PAGAL UŽSAKYMĄ
IR
TAISO STYGINIUS MUZIKOS INSTRUMENTUS
KVIRINAS RUNIMAS
4914 W. Cermak Rd.
CICERO, ILL. 60650
Tel. — 652 - 3200

MARQUETTE PHOTO SUPPLY
REIKMENYS FOTOGRAFAMS IR MĖGĖJAMS
Daug sutaupysite pirkdami čia įvairių firmų foto aparatus bei jų reikmenis. Pasinaudokite patogiu planu atidedant pasirinktus reikmenis ypatingai progai. Pilnai užbaigtų foto nuotraukų aptarnavimas. Atidara pirmad ir ketvirtad. vakarais iki 9 val.
3314 West 63rd Street
Tel. PRospect 6-8998
Chicago, Illinois, 60629

ROOSEVELT PICTURE FRAME COMPANY
Manufacturers
Rankomis išpiaustyti paveikslų rėmai, pritaikinti paveikslams ir skelbimams, rėmai — metalu aplieti rėmai.
2400 So., Oakley Ave., Chicago
Tel. VIrginia 7-7258 - 59

GIFTS INTERNATIONAL INC.
VAZNELIŲ PREKYBA
Dovanos įvairioms progoms
2501 W. 71 St., Chicago, Ill. 60629
Tel. (312) 471-1424

Filomena sako...
KAS NETAUPO ATEIČIAI, TAS NEŽIŪRI Į ŠVIESESNĮ IR TINKAMESNĮ GYVENIMĄ.
Socialinis apdraudimas yra per mažas pragyvenimui. Augšti nuošimčiai mokami Chicago Taupymo bendrovės pridėjus prie Social Security, suteiks Jums ramias dienas jūsų senatvėje, 5.25% ant paprastų knygučių, ir iki 7.5% ant certifikatų.

Šį metą Chicago Taupymo bendrovė švenčia Auksinį Jubilėjų ir turi laimėjimui - kelionę į Hawaii, Disneyland, Las Vegas ir daug kitokių laimėjimų. Atsilankykite.
CHICAGO ★★★★ savings and loan association
6245 south western avenue 476-7575
FEDERAL HOME LOAN BANK SYSTEM MEMBER
INSURED

SPYGLIAI IR DYGLIAI

REDAGUOJA DR. S. ALIŪNAS

MOKSLAI IR PAMOKSLAI

Istorija moko, bet ir sunku išmokti tą istoriją, o kai sunku išmokti, tai nežinai, ką iš jos gali ir sužinoti. Įvairių valdžių nuvertimų amžiuje nebegali susigaudyti nei istorijoj, nei dabarty. Pavyzdžiui, šiais laikais nuvirto valdžia Čilėje, Portugalijoje, Vokietijoje, viceprezidentas išverstas Amerikoje, nieko naujo nebūtų, jei nuverstų ir prezidentą. Lietuviai neatsilieka ir verčia savo apylinkių vyriausybes. Niekur kaltų nėra, svarbiausias kaltininkas yra pažangos ritmas. Kadangi mes lietuviai konservatoriai, tai mums nelabai prie veido tinka vertinėjimas, bet jei jau taip reikia, tai reikia.

Štai, Vokietijoj pasišalino Brandtas todėl, kad jo talkininkas pasirodė buvo, mandagiai tariant, informacijos perteikėjas komunistiniam broliui vokiečiui. O mes lietuviai šiose srityse nepasidavėm panikai, kai didžiai gerbiamas Vliko tarnautojas Alseika parsidavė rusui už kapeiką, mes nė negalvojom Vliko pirmininko versti. Nebaram ir to, kuris, anot Ant. Gustaičio, Alseikos skrybėlę tebelaiko, manydamas, kad grįš jos atsiimti. Žodžiu, mes stipresni už kokius ten vo-

kiečius, kuriuos šnipas taip išgąsdino, kad net kancleriniai postai išvirto.

Žinoma, mūsų pasirinkimas buvo teisingas, nes iš "Gimtojo Krašto" pranešimų matyti, kad ten Alseika rašo ne apie Vliką, bet rašo poeto Juozo Mikuckio atsiminimus, kuris iškilmingai grįžo į tėvynę ir numirė, nespėjęs tinkamai pagerbti koncentracijų išradėjo Lenino.

Istorija tam tikra prasme mokslininkė ir pamokslininkė, bet šiaip nelabai vertinama. Praėjusiais metais kun. dr. J. Prunskis skyrė už mokslo veikalą tūkstantinę. Mokslų akademiją sudarė jury komisiją, o komisija, taip sakant, nerado mokslinio veikalo, lyg pats mecenatas būtų prašęs, kad jam tą tūkstantinę pataupytų. Mūsų nekvalifikuotų galvojimu, mokslas yra ir dr. J. Griniaus tos pačios akademijos išleistas veikalas "Veidai ir problemos" arba Stasio Ylos "Veidai ir vardai". Bet jei mokslininė jury komisija sako, kad ne, matyt ne, ką tu šiais laikais prieš autoritetus padarysi. Dr. Griniaus knygoje liečiamos dainos, o koks ten mokslas, dainų visi gali padainuoti. Niekas ir Jurgėlos pasakos apie 1863 m. sukilimą, juk kas šiais laikais nesukyla. Mažas ir V. Trumpos mokslas apie lietuvius ir Napoleoną, nes lietuviai kiekviena proga tuos napoleonus salėse kemša, kad net ausys linksta. Taip sakant, tos knygos nėra mokslas, ir mes su jury komisija sutinkame, tikrasis mokslas vis tiek lieka Spygliuose, kur aptariamos mūsų visos didybės ir mūsų tautiečių laimėjimai, ieškant priešų, kad galėtų išlieti savo žalgiriško meto narsą.

Bet istorija yra mokslas, kuris tinka ir šiom dienom. Pavyzdžiui, seniau kokiose misterijose ir išjoja koks nors šaunus kunigaikštis tikru arkliu, o dabar va, per salę kokiame minėjime perskrenda beveik tikras lėktuvas. Ką ten kokios tariamai meninės užuominos, nes jei joja arkliu, žinai, kad karys, praskrido lėktuvas ir aiški aviacijos reikšmė. Kartą vaidinime veteranai tikrom, bet neužtaisytom kulkom šaudė. Jei kas suabejojo artistų sugebėjimu, tai girdėjo tikrą garsą ir parako kvapas žmogų tikrai privertė atkreipti dėmesį į herojiškas aktorių pastangas.

Mokslas yra ir iš vieno du padaryti. Va, dvi Vokietijos, dvi Korėjos, dvi Veteranų šventės Illinois valstijoj, o dabar jau dvi Chicagos LB apyg. valdybos. Mūsų nuomone pastarasis įvykis labai geras, tiesiog nuostabus, nes dabar kultūros reikalams ir švietimui pinigų bus kaip šieno, argi dvi mamos leistų savo kūdikiam badauti ir mirti. Taigi, tegu tik kreipiasi ir visi bus aprūpinti.

Šiaip ar taip, istorija yra mokslas, bet jos pamokslų ne visada klausome, o kai neklausai pamokslų, tai vėl kuriasi istorija, todėl ir baigiame šiuos svarstymus dvieiliu:

Duokite mokslų,
O ne pamokslų.

P.

BIRŽELIO MĖNUO

Birželio mėnesį yra ne tik Šv. Antano diena. Reikia neužmiršti, kad šį mėnesį taip pat savo dienas turi ir tokie bendruomenei naudingi šventieji, kaip Jonas, Vladas, Petras, Povilas ir dar 25 ne tokie svarbūs.

PAGARBA GRYBUI

"Svečiams buvo patiekta daug įvairių vaišių, netgi grybų".

"Ačiū taipgi daktarui J. Adomavičiui už paaukotus banketui grybus".

"Sandara"

— Tik vieno nesuprantu: grybauti ar žuvauti mes buvome išvykę!

Spaudos apžiūrinėjimas

— Epidemija. "Keleivis" rašo: "Antai visai neseniai Amerikoje pasireiškė visiškai nelaukta epidemija, o per trumpiausią laiką jau išsiplėtė kone visame laisvajame pasauly. Kokie mikrobai tą ligą iššaukia — kol kas dar nežinoma, tad ir atitinkamų vaistų neįmanoma pritaikyti.

Šioji epideminio pobūdžio liga yra visiškai skirtinga nuo visų iki šiol buvusių. Anksčiau kuria nors liga susirgęs žmogus jausdavosi pasilpęs, prislėgtos nuotaikos ir karščio kankinamas virsdavo į lovą ir laukdavo išsigelbėjimo. O naujoji epidemija sukelia visai priešingus reiškinius. Jos paliestas žmogus jaučiasi nepaprastai stiprus, drąsus ir sveikų sveikiausias. Jo kūnas ir dvasia tiek prisisotina energijos, kad "epidemikas", išsirengęs visiškai nuogas, tarsi velnio vaikomas laksto gatvėmis, parkais, kiemais ar palangėse".

TIKSLŪS SPĖJIMAI

Vilniuj leidžiamos "Pergalės" 2 nr. straipsnyje apie išeivijos literatus yra paminėta, kad esą B. Kazimieraitis yra K. Bradūnas. Mūsų gi žiniomis Kazimieraitis yra tiek Bradūnas, kiek koks Jonas Avyžius Abisinijos kunigaikštis.

Taikaus lietuvio paieškojimas

Reikšmingiausia balso rūšis

Antanas Laukaitis:

— Aš manau, kad jūs nepyksit, jeigu aš savo prietelių ir savo vardu jūsų paklausiu vieno, tiesiog asmeninio dalyko, tai būtent, kaip jūs scenoje dainuojate tokiu aukštu koloratūriniu balsu ir gyvenime kalbate žemu, tiesiog, altu. Mes visaip sau sukome galvas ir šio klausimo išspręsti nepajėgėme?

Sol. Gina Čapkauskienė.

— Matai, scenoje, kur man reikia dainuoti, aš esu koloratūrinis sopranas, gi kalboje, kaip ir visame dabartiniame populiariame gyvenime, aš turiu "sexy" balsą. Taip kad galvok kaip tu nori.

"Dirva", 1974.IV.24.

ĮTARTINAS MANDAGUMAS

Argentinos eismo policija turi tokią instrukciją: jeigu vairuotojas važiuoja tik leidžiamu greičiu, jei plente jis labai mandagus, niekad nenaudoja garso signalo, važiuoja tik savąja puse, tai greičiausiai jis neturi vairavimo leidimo, dokumentų arba, ko gero, važiuoja vogtu automobiliu.

SVEIKATA IR REKLAMA

Hollywoodo filmų gražuolė ridikiulyje turėjo įsidėjusi kortelę: "Esu žvaigždė. Įvykus nelaimei, praneškite reporteriams".

Išvengė liaupsininkų

Vakaro vedėjas susirinkusiems svečiams: "Mūsų sekančiam kalbėtojui nereikalingas joks pristatymas. Jis apsisprendė neatvykti ir pasiliko namie".

Humanistė

— Kodėl šovei į savo vyrą strėle iš lanko?

— Nenorėjau pabudinti vaikų, — atsakė žmona.

Kai sargas sušąla

— Vagių gauja, išnagrinėjusi Taunsendo (JAV) Komercijos banko signalizacijos sistemą, atjungė ją maitinančią elektros liniją ir ėmėsi darbo. Tačiau netrukus jiems teko pakelti rankas.. Mat, energija nebėpateko ir į elektrinį apklotą, po kuriuo vestibiulyje miegojo šveicorius. Jis pabudo nuo šalčio...

Donelaičio kol kas iš mirusių dar nemokame prikelti.

Dr. J. Boguta

KĄ REIŠKIA MAMA?

Torontiškio dienraščio "Star" kolumnistas Gary Lautens neseniai aprašė, ką jo devynmečiui sūnui Ričardui reiškia mama.

Jeigu jam tokį klausimą užduotum, jis turėtų daugelį atsakymų. Pirmiausia jis pasakytų, jog motina — visuomet žinanti, kur yra jo antroji kojinė. Toliau. Jeigu Ričardas susižeidžiąs koją, motina apie žaizdą aptepanti jodu, o paskiau — dar labai gydančiai papučianti.

Kažin kada rašytas vaikų darželyje tavąsias istorijas motina dar ir dabar tebelaikanti specialiam voke, pagarbiausioj vietoj.

Motina žinanti ką tu veiki žemai rūsyje, nežiūrint, kad laikytumeisi ir tylių tyliausiai. Motina dažniausia valganti atšalusį tostą (kas lieka nuo tavęs), tardama, jog šaltas jai geriau patinkąs.

Motina turinti stebuklingą nuojautą ir tą pačią minutę atsirandanti šalia tavo lovos, kai tik tu ką nors balsiai susapnuoji.

Motina nepajėgianti švilpauti pro pirštus lygiai taip, kaip tu švilpauji.

Motina nepadarysianti "netakto" akivaizdoje tavo draugų, pabučiuodama tave kaip "mažą baby"...

Motina spėjanti užsiūti tavo naujų kelnių skylę dar prieš tai, pakol tėvas to nepamato.

Motina visuomet klausianti tavęs, kodėl tavo jaunesnioji sesutė verkianti...

Motina taip pat norinti žinoti, ką tau davė valgyti geriausiojo draugo motina ir ar pasakei jai ačiū.

Motina niekuomet nesijuokianti, kai tu verki.

Kada tu sakaisi, neturįs ko veikti, motina vis paklausianti: "O kodėl tu negalėtum išsivalyti savo kambario?"...

Motina visuomet norėtų žinoti, kur tu eini.

Jeigu išpili ką nors ant stalo ir tėvas suraukia kaktą, motina visuomet pasakys: Tai netyčia.

Tavo geriausią mokyklos darbą motina pasikabinanti ant šaldytuvo durų.

Motina pasakanti kaimynei, kad ne tu, bet jos sūnus pradėjo peštynes.

Paruošė pr. alš.

Taip pralošim mes kiekvienas visur ir visada, jei per rugiapiūtę eisime grybauti.

Dr. J. Adomavičius

— Nuomonė yra nuomonės turėtojo nuosavybė.

"Dirva", nr. 41

"Taigi, nėra čia ko ausimis karpyti. Lietuviška pavardė turi tiek pat teisės egzistuoti, kiek anglo, prancūzo, vokiečio, italo."

"Jeigu aš ištariu ano pavardę, tai negi anas bus tiek apkiautęs ir negalės ištarti manosios lietuviškos."

Br. Zumeris

Tikrai įtakinga

"Moterų Gyvenime" rašoma: 'A. Renger, 54 m. močiutė, yra V. Vokietijos parlamento posėdžio pirmininkė. Jos žinioje yra 1,600 asmenų, jų tarpe jos sūnus Rolf, 25 m. amžiaus, kurį ji išaugino, kai jos vyras žuvo II pasaul. kare".

Kadangi karas baigėsi prieš 29 m., o sūnus 25 metų, tai kas gali tvirtinti, kad Renger nėra įtakinga.

PREMIJŲ KRAŠTAS

Pakeliavęs po Pennsylvaniją su kun. A. Keziu, Vl. Būtėnas gavo žurnalistikos premiją. Po kiek laiko jų bendrakeleivė Elena Bradūnaitė gavo mokslininkų suvažiavimo premiją už tos kelionės metu užrašytų dainų analizę. Gerai, kad dar nepremijuotas A. Kezys, SJ, tada visi ten grūstųsi premijų ieškoti.

TECHNIŠKOS NAUJOVĖS

Kaip technikos naujovė mini sijonas prilygsta garlaivio išradimui, nes garlaivio išradėjas Robertas Fultonas yra pasakęs:

— Dabar mums jau nebereikės laukti, kol papūs vėjas.

REIKIA TURĖTI VILTIES

— Aš labai susirūpinusi. Jau vėlu, o mano vyras dar negrįžo iš darbo. Ar tik jis neturi meilužės?

— Nereikia iš karto tikėtis blogiausio. Gal būt, jį suvažinėjo automobilis.

— Retas iš tų moralistų pagalvoja, kad liesumas arba riebumas nieko bendro neturi su žmogaus gėriu. Juo labiau žmogaus pagurklis.

Pr. Visvydas

POSMAI APIE MENĄ

ROMUALDAS KISIELIUS

Pakalbėti apie meną
Jau seniai mane kutena,
Ant šio taško mūs tauta
Vis tiktai nenuskriausta.

Nors be žemės mes savos,
Kuriam meną Lietuvos,
Tepam drobes iš peties
Vis dėl meno ateities.

Menui juk nėra ribų,
Kas ką piešia, nesvarbu.
Viskas yra kūriniai —
Ar tai žmonės, ar veiniai.

Norint meną apžiūrėti,
Reik žemyn galva stovėti.
Pagal kritikų planus,
Toks, tai menas modernus.

Ir suprasti jo nereik,
Nė jo girki, nė jo peik.
Tik prabilk, žinos visi,
Kad tu modernus esi.

Apie naują Mozę ir namų savininką

"Pasipuošęs barzda ir savo atvirumu, nuoširdumu bei noru jungti visus susiskaldžiusius įvairių pažiūrų lietuvius, jis ir man, ir ne vienam jo draugų primena pranašą Mozę. Pasižiūrėjus į Vytautą (Kasniūną), sunku sutikti su tikrove, kad jam š. m. balandžio 10 d. suėjo 60 metų ir jau spėjo Beverly Shores, Indianoje, pasistatyti namą".

Vladas Būtėnas, "Dirva", 1974.V.1.

KURYBINGAS VARGONININKAS

Juozas Šmotelis Naujienose rašo, kad vargonininkas Jakaitis pradžioje dainą "Miškas ūžia" mokė, kad "Meškos ūžia". Atrodo Jakaičio versija buvo patrauklesnė, nes meškų ūžimas įdomesnis negu miško.

PAGERINO PADĖTĮ

Policininkas sustabdo vairuotoją ir jam sako:

— Tu važiavai 30 mylių zonoje 50 mylių per valandą.

— Ne, aš važiavau tik 40 mylių , — ginčijasi vyras.

— Ne, važiavai daugiau, — tvirtina policininkas.

— Žinai, geriau su mano vyru nesiginčyti, kai jis yra girtas, — pasakė policininkui moteris.

VALIOS TVIRTUMAS

Marytė yra nemadagi, užsispyrusi krinta ant grindų ir daužosi rankomis bei kojomis. Tėvas ją grasina:

— Jeigu nenurimsi, tai uždarysiu per naktį su vištom!

— Gali uždaryti, bet kiaušinių aš vis vien nedėsiu, — surėko mergytė.

— Dėde, leisk man tavo alaus atsigerti, — kreipiasi berniukas į dėdę.

— Ne, tu dar per jaunas. Palauk, kai paaugsi...

— Kol aš paaugsiu, tu savo bokalą būsi senai išgėręs...

GERAI IŠKEPĖ DUONĄ

Plačiai žinomas prancūzų rašytojas Renaras parašė pjesę "Duona kasdieninė", kuri susilaukė didelio pasisekimo. Po premjeros jis sutiko plunksnos draugą. Šis kandžiai paklausė:

Na, Renarai, tikrai gerai iškepei savo kasdieninę duoną?

— Ačiū. Visai gerai. Bet manau, kad tu jos dar nesuvirškinai.

TAIKA

Lapė ir šeškas
Tol nesipyko,
Kolei vištidėj
Nesusitiko.

Pr. Rasčius

— Gerai nulipdytos kiaulytės galva gali būti meniškesnė už prastai atliktą Leniną plikakaktį.

"Naujoji Viltis"

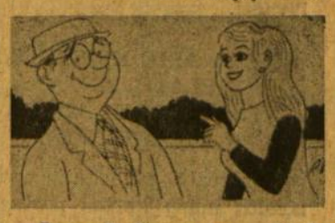

— Pusamžis žmogus yra toks, kuriam šypsosi mergina, manydama, kad jis yra jos tėvo draugas.

Mintys prakalboms pagerinti

Šiandiena yra diena, kada rūpinies apie vakar dieną.

Geriau yra nors kartą mylėti nedidelio ūgio vyrą, negu iš viso nemylėti didelio.

Gera moteris vyrą inspiruoja; briliantiška moteris vyrą domina, graži moteris vyrą žavi, o simpatinga moteris vyrą pagauna.

Gyvenimas yra kova, kad pinigai įplauktų ir kad dantys ir plaukai iškristų.

— Medaus mėnuo baigėsi, kai jis ją nukėlė nuo pjedestalo ir uždėjo ant biudžeto.

— Politika yra asmuo, kuris nerado tokių mokesčių, kurių nereiktų pakelti.

— Televizija tai pramoga žmonėms, kurie, neturėdami ką veikti, žiūri į tuos, kurie nieko nemoka daryti.

— Jei nori, kad vaikas į tave atkreiptų dėmesį, užsuk jam televiziją.

— Sunku tylėti, dar sunkiau nutylėti.

— Didelėms kvailystėms taip pat reikia gabumų.

— Apie politiką susirinkime visi taip gražiai kalbėjo, kad jisai sušuko: "Nejaugi aš miręs?!"

— Ne taip jau svarbu, kad ateina perkūnija, svarbu, kur ji trenks.